

The Project Gutenberg eBook of Helgelannin sankarit: Näytelmä neljässä näytöksessä, by Henrik Ibsen

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Helgelannin sankarit: Näytelmä neljässä näytöksessä

Author: Henrik Ibsen

Translator: C. Edv. Törmänen

Release date: January 31, 2006 [EBook #17651]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK HELGELANNIN SANKARIT: NÄYTELMÄ
NELJÄSSÄ NÄYTÖKSESSÄ ***

Produced by Matti Järvinen, Tuija Lindholm and Distributed

Proofreaders Europe.

Helgelannin sankarit.

Näytelmä neljässä näytöksessä.

Kirjoittanut
Henrik Ibsen.

Alkuperäisestä Suomentanut
C. Edv. Törmänen.

Ensimmäisen kerran julkaissut
A. W. Lindgren 1878.

Jäsenet:

ÖRNULF VUONOILTA, piirikunnan vanhin Islannista.
SIGURD VÄKEVÄ, meri-ruhtinas.
GUNNAR HERSE, rikas talonpoika Helgelannissa.
THOROLF, Örnulf'in nuorin poika.
DAGNY, Örnulf'in tytär.
HJÖRDIS, Örnulf'in kasvate.
KÅRE, talonpoika, helgelantilaiaen.
EGIL, Gunnar'in poika, neljävuotias.
ÖRNULF'in kuusi vanhempaa poikaa.
ÖRNULF'in ja SIGURD'in miehiä.
VIERAITA, talonmiehiä, naisia, henkipattoja j. n. e.

Tapaus Eerikki Verikirveen aikana Gunnarin talossa ja sen läheisyydessä, Helgelannissa Pohjois-Norjassa.

Ensimmäinen näytös.

(Korkea rantamaa, joka jyrkkänä äyräänä perältä sattuu mereen. Vasemmalla maja, oikealla tuntureita ja havumetsää. Kahden sotalaivan mastot näkyvät lahdella; kaukaa oikealta luotoja sekä korkeita saaria; meri rauhattomana aaltoilee; on talvi, myrsky- ja kova pyry-ilma.)

(SIGURD tulee alhaalla, rannalta laivoistaan, puettuna valkoiseen mekkoon hopea-vöineen, siniseen kappaan, kapeat metallivanteet säärien ympärillä, karvaiset kengät, teräs-lakki, sivulla lyhyt miekka. ÖRNULF näyttääkse samassa ylhäällä tunturien välissä, puettu tummaan lammasnahkaiseen takkiin, rinta-verhoon ja rauta-säärystimiin, sekä karvaisiin kenkiin, hartioilla ruskea sarka-kaapu, jonka päänteite on vedetty teräs-lakin ylitse, jotta osa kasvoista peittyi. Hänellä on uljas sankarin vartalo, pitkä valkoinen parta; hän on vanha, selkä vähän köykistynyt; aseina hänellä on ympyriäinen kilpi, miekka ja keihäs).

SIGURD (astuu ensin esiin, katselee ympärilleen, huomaa majan, kiirehtii sen ovelle, jota koettaa auki murtaa).

ÖRNULF (huomaa sen tuntureilta, hämmästyttävä nähdessään Sigurdin, näkyy tuntevan hänet, astuu alas, huutaa):

Väisty, rosvo!

SIGURD (kääntyy, kädellään pitäen kiinni miekan kahvasta). Nyt ensikerran elossani, jos niin tekisin!

ÖRNULF. Sinun pitää, täytyy! Minä tarvitsen tuon majan yö-suojaksi vilustuneille miehilleeni.

SIGURD. Ja minä uupuneelle vaimolle.

ÖRNULF. Minun mieheni ovat arvoisimmat, kuin sinun vaimosi.

SIGURD. Siis ovat Helgelannin metsä-rosvot erinomaisessa arvossa!

ÖRNULF (Keihästään kohottaen). Tuon sanan saat sinä kalliisti maksaa.

SIGURD (miekkansa vetäen). Nyt, ukko, käy sun huonosti!

(Örnulf hyökkää Sigurdia vastaan, Sigurd puolustautuu).

(DAGNY ja Sigurdin miehiä rannasta; ÖRNULF'IN KUUSI POIKAA tuntureilta, oikealta).

DAGNY (vähän edellä, puettu punaiseen hameeseen, siniseen kaapuun ja pääpeitteeseen, huutaa):

Tänne kaikki Sigurd'in miehet! Isäntäni ottelee oudon kanssa!

ÖRNULF'IN POJAT. Ukon avuksi! (astuvat alas).

SIGURD (miehilleen). Olkaa alallanne; kyllä tulen yksinäni toimeen.

ÖRNULF (pojilleen). Antakaa mun taistella rauhassa! (ahdistaa Sigurdia). Vertasi mä tahdon nähdä!

SIGURD. Näet ensin omasi! (haavoittaa häntä käsivarteen, jolta keihäs putoo).

ÖRNULF. Sepä sankari-lyönti, retkeillä!

Miehekkäästi miekkaas
Käytät, kunnokkaasti;
Sigurd väkevänkin
Häpeään saat asti!

SIGURD (hymyillen). Siis on häpeä hänelle kunniaksi.

ÖRNULF'IN POJAT (hämmästyksellä). Sigurd! Sigurd väkevä!

ÖRNULF. Mutta terävämmin sattui lyönti sinä yönä, jona multa tyttäreni Dagnyn ryöstit (heittää päänteiteen niskoilleen).

SIGURD MIEHINEEN. Örnulf vuonoilta!

DAGNY (*iloisesti, vaan kuitenkin vähän levottomasti*). Isäni ja veljeni!

SIGURD. Astu taakseni.

ÖRNULF. Tarpeetonta (*läheten Sigurdia*). Minä tunsin sinut heti, kun sun näin, senvuoksi aloinkin taistelun; koettaa tahdoin, oliko perää huhussa, joka kertoi sinun olevan uljahimman sankarin Norjanmaassa. No, nyt rauha ja sopu välillämme olkoon!

SIGURD. Paras olisi, jos niin olla voisi.

ÖRNULF. Tuossa käteni! Sinä olet uljas urho; niin jykeviä lyöntejä ei vielä kukaan ole Örnulfvanhuksen kanssa vaihtanut.

SIGURD (*puristaa hänen tarjottua kättään*). Olkoon se viimeinen miekan-lyönti meidän välillä. Ja nyt tuomitse itse asia, joka välillämme riidassa ollut on, tyydytkö näihin ehtoihin?

ÖRNULF. Tyydyn, ja pian kiista päätetään. (*toisille*) Niin tietäkää siis kaikki, mistä kysymys on. — Viisi talvea sitten oli Sigurd ja Gunnar Herse viikinki-retkillään Islannissa, ja oli heillä olopaikkansa lähellä minun taloani. Silloin ryösti Gunnar kasvate-tyttärensä Hjördis'in; vaan sinä, Sigurd, otit oman lapseni, Dagny'n, ja purjehdit pois hänen kanssaan. Siitä ryöstöstä tuomitsen sinun maksamaan sakkoa kolmesataa hopeassa, ja sillä olkoon paha työsi sovitettu.

SIGURD. Helpot ovat ehtosi; mainitut kolmesataa suoritan, lisäten niihin vielä silkkikaapun; se on lahja Englannin Aedhelstan-kuninkaalta ja niin hyvä, kuin Islannissa koskaan käytetty on.

DAGNY. Oikein, uljas isäntäni; vasta nyt on mieleni rauhainen! (*puristaa isänsä ja veljensä kättä, puhuttelee heitä hiljaa*)

ÖRNULF. On siis sovinto välillämme voimassa, ja pidettäköön Dagny aivan samassa kunniassa, kuin olisi hän laillinen vaimosi sukulaistensa suostumuksesta.

SIGURD. Ja minuun saatat nyt luottaa, niinkuin omaan sukuusi ainakin!

ÖRNULF. Varmaan luulen saattavanikin, ja heti panen hyvytesi mua kohtaan koetukselle.

SIGURD. Valmis olen, milloin tahdot; sano suoraan, — mitä vaadit?

ÖRNULF. Apuasi työllä ja neuvolla. Tänne olen tullut etsimään Gunnar Herseä, vaatimaan häneltä sakkoa Hjördis'in ryöstöstä.

SIGURD (*hämillään*). Gunnar'ia!

DAGNY (*samoin*). Ja Hjördis'ia, — mistä ne löytää?

ÖRNULF. Kotoaan Gunnarin talosta, luulisinma.

SIGURD. Ja se on — —?

ÖRNULF. Muutaman nuolen-lennon päässä tästä; etkö sitä tiennyt?

SIGURD (*voitetulla liikutuksella*). En todentotta! Aivan vähän olen kuullut Gunnarista siitä saakka, kuin viimeksi yhdessä Islannista purjehdimme. Ylt'ympäri olen vaeltanut viikinki-retkillä, palvelnut useata ulkomaan kuningasta; Gunnar on vain kotonaan viihtynyt. Tälle rannikolle minut ajoi myrsky tänään, päivän koittaissa; että Gunnar'in koti-talo oli täällä pohjan puolella, sen tiesin kyllä, mutta — —

DAGNY (*Örnulfille*). Ja *senkö* asian vuoksi lähdit kotoasi?

ÖRNULF. Sen. (*Sigurd'ille*) Meidän tapaamisemme oli vaikutus voimallisten ylhäältä tuolla; se oli heidän tahtonsa. Jos aikomukseni olisi ollut etsiä sinua, en olisi osannut aavistaakaan, mistä sinut löytäisin.

SIGPED (*ajattelevasti*). Totta sekin! — Mutta tuota Gunnar'in asiaa, sanoppas, Örnulf, ai'otko ajaa sitä kaikella voimallasi, sekä hyvällä että pahalla?

ÖRNULF. Niin mun *täytyy*. Kuuleppas, Sigurd, mitä sanon. Kesällä olin käräjillä, siellä oli monta kunnan miestä koossa. Kun käräjät olivat päättyneet, istuin minä juoma-pöytään, kihlakuntani miehien seuraan; siinä tuli nais-ryöstö puheeksi; monta pilkkaa sain niellä, kun olin antanut tuon loukkauksen

niin kauvan olla kostamatta. Minä suutuin, vannoin lähteä Norjaan, etsimään Gunnar'ia, vaatimaan häneltä sakkoa tai kostamaan hänelle ilkityötään; vannoin, ett'en ennen palaisi Islantiin, kuin olisin asiani täydellisesti toimittanut.

SIGURD. Niin, niin! Kun siten on laita, käsitän kyllä, että on asia ajettava loppuun saakka ja kovuudella, jos tarve vaatii.

ÖRNULF. Niin on; kohtuuton en sentään ole, ja Gunnar on, kuten kuullut olen, kunnon mies. Iloinen olen myöskin retkestäni tänne; aikani alkoi vihdoinkin käydä pitkäksi; sikäläisten sinertävien vesien vaiheilla olen vanhentunut ja harmaaksi käynyt; mielessäni syttyi halu vielä kerran liikkumaan niiden aalloilla, ennenkuin ma —; no niin, — Bergthora, vaimoni armas, kuoli jo aikoja sitten, vanhimmat poikani ovat retkeilleet joka kesä viikinki-matkoillaan, ja kun Thorolf varttui — —

DAGNY (*iloisest*). Onko Thorolf täällä? Missä hän on?

ÖRNULF. Laivalla tuolla (*viittaa perälle, oikealle*). Siellä saat nähdä poikasen; suureksi, vahvaksi ja pulskaksi on hän tullut siitä, kun sinä kotoa lähdit. Siitä pojasta kasvaa kelpo sankari, Sigurd; hänestä tulee sinun vertaisesi.

DAGNY (*hymyillen*). Vielä ovat olot, näen, muinoisten mukaiset; yhä oli Thorolf sydäntäsi lähinnä.

ÖRNULF. Hän on nuorin ja äitinsä kuvainen, siinä syy.

SIGURD. Mutta sanoppas, — asiaasi Gunnar Herse'n luona, ai'otko sitä jo tänään — —?

ÖRNULF. Mielempin tänään, kuin huomenna. Kohtuulliseen sakkoon tyydyn; jos Gunnar nämät ehdot hylkää, varokoon seurauksia. (*KÅRE TALONPOIKA kiireesti oikealta, puettuna harmaasen sarkamekkoon, leveälierinen huopa-hattu päässä; kädessä seipästä murrettu sauva*).

KÅRE. Hyvä kohtaama, retkeiliät!

ÖRNULF. Harvoin meikäläisten kohtaamisesta hyvää toivotaan.

KÅRE. Jos olette rehellisiä, niin luvatkaa minulle rauhaa ja suojelusta nyt; Gunnar Herse'n väki vainoo henkeäni!

ÖRNULF. Gunnar Herse'n!

SIGURD. Sinä olet varmaankin tehnyt hälle vahinkoa, vääryyttä.

KÅRE. Oikein olen minä tehnyt, oikeuttani suojellut. Gunnar'in ja minun karjani kävi samalla laitumella tuolla saarella, aivan lähellä mannermaata, hänen väkensä vei parhaat härkäni, ja yksi hänen miehistään haukkui mua orjaksi; minä tartuin aseihin ja kaadoin hänet.

ÖRNULF. Sehän oli laillista, se.

KÅRE. Vaan tänä aamuna hänen väkensä hyökkäsi päälleni; onneksi huomasin minä sen ajoissa ja pääsin pakoon; mutta kuitenkin on henkeni vaarassa; sillä he etsivät minua yhä.

SIGURD. Sua en uskoa voi! Ennen muinoin tunsin Gunnar'in yhtä hyvin, kuin oman itseni, ja tiedän: Gunnar ei koskaan rauhan miehelle vääryyttä tehnyt.

KÅRE. Gunnar'illa ei olekkaan vähintäkään syytä tähän rikokseen, hän on ollut etelässä, matkoillaan; ei, mutta Hjördis, hänen vaimonsa — — —

DAGNY. Hjördis!

ÖRNULF (*mutisten*). Niin, niin, se olisi juuri Hjördis'in mukaista!

KÅRE. Gunnar'ille tarjosin minä sakkoa murhaamastani orjasta, ja hän oli siihen tyytyväinen, mutta samassa saapui Hjördis, kiihoitti miestänsä pilkkalauseilla ja esti sovintomme; sitte matkusti Gunnar etelä-puolelle, ja tän' aamuna — — —

SIGURD (*katsellen vasemmalle*). Tuolta tulee matkustavaisia pohjan-puolelta, onhan se — — —?

KÅRE. Gunnar Herse!

ÖRNULF. Ole huoletta sinä vain, minä luulen voivani hieroa sovintoa teidän välillänne.

(GUNNAR HERSE ja MUUTAMIA MIEHIÄ tulee vasemmalta. Gunnar on puettu koti-vaatteisiin,

ruskeaan mekkoon, metallivaanteet säärrien ympärillä, leveään hattuun; aseena on hänellä ainoastaan pieni kirves).

GUNNAR (*seisahtaa kummastellen ja epäillen, nähdessään edelliset*).
Örnulf vuonoilta! Todellakin — —!

ÖRNULF. Sama mies.

GUNNAR (*läheten*). No, siis tervetultuasi tiluksilleni, jos rauhan-tuumissa tulet.

ÖRNULF. Jos on sinun tahtosi niinkuin minunkin, ei mitään rauhattomuutta kysymykseen tule.

SIGURD (*läheten*). Hyvä kohtaama, Gunnar!

GUNNAR (*iloisesti*). Sigurd — kasvin-veikko! (*puristaa hänen kättään*). Niin, kun sinä olet Örnulf'in seurassa, on hän rauhan mies, siitä olen varma; (*Örnulf'ille*). Anna mulle kätesi, vanhus! Helppo on mun arvata asiasi täällä pohjan puolella; se koskee kasvatustytärtäsi, Hjördis'ia.

ÖRNULF. Niinkuin sanot; suuresti loukkasit sinä minua, kun ilman suostumustani veit hänet muassasi Islannista.

GUNNAR. Oikea ja kohtuullinen on tulosi tänne; nuoruuden-töistä saa vanhuus vastata. Kauvan olen jo, Örnulf, odottanutkin sua tuon asian tähden, ja jos sakko sen voi suorittaa, on sovintomme aivan helppo.

SIGURD. Niin ajattelen minäkin. Örnulf on kohtuullinen.

GUNNAR (*innolla*). Kohtuullinen sun pitääkin olla, vanhus; jos hänen todellisen arvonsa mukaan minua sakottaisit, ei koko omaisuuteni likimainkaan riittäisi!

ÖRNULF. Minä seuraan lakia ja tapojamme, ole varma siitä. Mutta asiasta toiseen (*osoittaen Kåre'en*). näetkö tuota miestä?

GUNNAR. Kåre talonpoika! (*Örnulf'ille*). Sinä tiedät siis meidän vainoavan toisiamme.

ÖRNULF. Sinun väkesi on ryöstänyt häneltä karjaa, ryöstöstä on sakko.

GUNNAR. Murhasta myöskin; hän murhasi mun orjani.

KÅRE. Kun se pilkkasi minua.

GUNNAR. Olenhan luvannut suostua sovintoon.

KÅRE. Mutta sitä ei myöntänyt Hjördis'in mieli, ja tän'aamuna, kun sinä olit poissa, hyökkäsi hän päälleni ja vainoo nyt henkeäni.

GUNNAR (*vihossaan*). Onko totta mitä sanot; onko Hjördis — —?

KÅRE. Totta jok'ainoa sana.

ÖRNULF. Siksi pyysi tämä talonpoika minun apuani, ja sen hän saapikin.

GUNNAR (*hetkisen mielittyään*). Rehellisesti olet käyttänyt minua kohtaan, Örnulf; velvollisuuteni on siis seurata sinun tahtoasi. Kuuleppas, Kåre, minä suostun panemaan orjan murhan ja sinun kärsimäsi vääryyden vastakkain, ja siten tehkäämme sovinto.

KÅRE (*antaen kätensä Gunnar'ille*). Hyvät ehdot; niihin suostun.

ÖRNULF. Siis suot sinä hänelle rauhan ja turvallisuuden omasta ja omaisiesi puolesta?

GUNNAR. Rauhan ja turvallisuuden kotonaan ja missä ikinä hän liikkuu.

SIGURD (*osoittaen oikealle*). Ken tuo!

GUNNAR (*tyytymättömästi*). Hjördis!

ÖRNULF. Ja aseellisia miehiä muassa.

KÅRE. Hän etsii minua!

(HJÖRDIS ja joukko MIEHIÄ. *Hjördis on puettu mustaan hameeseen, kaapuun ja pään-peitteeseen; MIEHET varustetut miekoilla ja kirveillä, Hjördis'illä on kevyt keihäs kädessä*)

HJÖRDIS (*pysähtyy sisäänastuessaan*). Voimakkaan joukon kohtaamme täällä; siltä näyttää!

DAGNY (*rientää häntä vastaan*). Terve, terve, Hjördis!

HJÖRDIS (*kylmästi*). Kiitos. Kuulinkin jo sinun olevan jossain täällä likellä. (*Lähenee, heittäen terävän silmäyksen läsnä oleviin*). Gunnar ja — Kåre, vihamieheni, — Örnulf poikineen, ja — (*huomatessaan Sigurd'in, voittuu hän melkein huomaamattaan, on vähän aikaa ääneti, malttaa, sanoo*). Kas, tääll' on monta, jotka tunnen, — vaan en tiedä, ken niistä on suotuisin minua kohtaan.

ÖRNULF. Hyvin suotuisat olemme sinulle kaikki.

HJÖRDIS. Jos niin on asia, et kieltäne antaa Kåre'a mieheni valtaan.

ÖRNULF. Se ei ole tarpeen.

GUNNAR. Meidän välillämme on rauha ja sovinto.

HJÖRDIS (*tukahdutetulla pilkalla*). Sovinto? No niin, tiedänhän kyllä, että sinä olet älykäs mies, Gunnar! Kåre on tavannut miehukkaita ystäviä, ja minä älyän kyllä, että sinusta oli turvallisinta — — —

GUNNAR. Turhaa on kiihoittaa minua pilkka-lauseilla! (*painavasti*). Kåre'lla on rauha ja turvallisuus meidän suhteen!

HJÖRDIS (*pakoittaa itseään*). Hyvä kaikki; kun sinä olet luvannut sen hänelle, täytyy lupaus pitääkkin.

GUNNAR (*kovaa, mutta tuimuudetta*). Se täytyy — ja se pidetäänkin!

ÖRNULF (*Hjördis'ille*). Täällä tehtiin noin puoleksi yksi sovinto lisää, ennenkuin sinä tulit.

HJÖRDIS (*terävästi*). Sinun ja Gunnar'in välillä?

ÖRNULF (*nyykyttäen päättään*). Se koski sinua.

HJÖRDIS. Hyvin kyllä tiedän, mitä se koski; mutta sen sanon sulle, kasvatus-isäni, ei kuuna milloinkaan pidä sanottaman Gunnar Herse'n peljästyneen siitä, että sinä aseellisine miehinesi tulit maahan; jos olisit yksin matkustavaisna taloomme saapunut, olisi riita ollut piankin ratkaistu.

GUNNAR. Örnulf poikineen tuli rauhallisissa aikeissa.

HJÖRDIS. Saattaa olla, vaan toisen äänen saapi se kansan suussa, ja etpä sinä, Gunnar, itsekkään niin aivan varmasti rauhaan luottanut eilen, lähettäissäsi Egil-poikamme eteläpuoleen, heti kun kuulit Örnulf'in sotalaivoineen olevan vuonossa.

SIGURD (*Gunnar'ille*). Oletko lähettänyt poikasi eteläpuoleen?

HJÖRDIS. Niin, jotta se olisi turvassa Örnulf'in päällehyökkäyksistä.

ÖRNULF. Älä tähtää pilkkaasi sitä seikkaa kohti, Hjördis; mitä Gunnar teki, oli varmaankin viisaan työtä, jos vain sinä särjet sovintomme.

HJÖRDIS. Onni elon johtaa. Tapahtukoon mitä tahansa; mutta kernaammin minä kaadun, kuin pelastan henkeni pelkurin sovinnolla.

DAGNY. Sigurd maksaa sakkoa eikä ole sen tähden huonompi mies.

HJÖRDIS. Sigurd tietänee paraiten itse, mitä hänen kunniaansa kuuluu.

SIGURD. Sitä mun ei koskaan tarvis muistella.

HJÖRDIS. Sigurd on kuuluisa mies, mutta toki uljaamman työn teki Gunnar; hän tappoi karhun huoneeni edustalla.

GUNNAR (*häveliäästi katsahtaen Sigurd'iin*). Niin, no olkoon se asia sillänsä!

ÖRNULF. Totta kyllä, se on uljain työ, minkä kukaan Islannin miehistä on tehnyt, ja sen vuoksi — —

SIGURD. No, sitä vähemmin häntä voi pelkuriksi mainita.

HJÖRDIS. Jos sakkoa maksetaan, niin sakkoa vaaditaan; Gunnar, muistathan, mitä kerran lupasit!

GUNNAR. Sen lupauksen tein ajattelelemattomuudessa; vaaditko, että sekin pitää pidettämän?

HJÖRDIS. Pidettämän se pitää, jos me molemmat tämän päivän jälkeen ai'omme elää saman katon

alla. Tiedä siis, Örnulf, jos kasvate-tyttäresi ryöstöstä sakkoo maksettaman pitää, on sinun myöskin maksaminen sakkoo siitä, että surmasit isäni Jökul'in ja otit hänen tilansa ja omaisuutensa!

ÖRNULF. Jökul kaatui rehellisessä kaksintaistelussa; pahemman työn tekivät minulle sinun sukulaisesi, kun lähettivät sinut ventovieraana Islantiin ja saivat minun rupeamaan kasvattajaksi.

HJÖRDIS. Kunniaa, etkä suinkaan häpeätä, olet sinä saanut Jökul'in tyttären kasvattamisesta.

ÖRNULF. Pelkkää rauhattomuutta ja riitoja on minulla siitä ollut, ei muuta.

HJÖRDIS. Pahempi onni voipi kohdata sinua nyt, jos — — —

ÖRNULF. Min'en ole tullut tänne torelemaan vaimo-väen kanssa! — Gunnar, kuule viimeinen sanani; suostutko maksamaan sakkoo nais-ryöstöstä?

HJÖRDIS (*Gunnar'ille*). Muista, mitä luvannut olet!

GUNNAR (*Örnulf'ille*). Kuulethan minun tehneen lupauksen ja se minun pitää — — —

ÖRNULF (*suuttuneena*). Kylliksi, Kylliksi! Ei milloinkaan pidä sanottaman minun maksaneen sakkoo rehellisestä surmasta!

HJÖRDIS (*voimakkaasti*). Emmekä me pelkää sinua, emmekä omaisiasi!

ÖRNULF (*kovalla vihalla*). Ja kellä on oikeus vaatia sakkoo Jökul'in surmasta? Missä ovat hänen sukulaisensa? Niistä ei ole ainoatakaan elossa! Ken on hänen laillinen jälkeisensä?

HJÖRDIS. Gunnar minun puolestani!

ÖRNULF. Gunnar! Niin, jos sinä olisit kasvatus-isäsi luvalla hänen kanssaan naimisissa, tai jos hän olisi suorittanut sakon ryöstöstään, niin olisi hän Jökul'in laillinen jälkeinen, mutta — —

DAGNY (*pelokkaasti rukoillen*). Isä, isä!

SIGURD (*äkkiä*). Älkää lausuko enää!

ÖRNULF (*matalammalla äänellä*). Se pitää lausuttaman kaikkien kuullen! Ryöstetyllä naisella ei ole laillista puolisoa!

GUNNAR (*tuimasti*). Örnulf!

HJÖRDIS (*hurjana raivosta*). Pilkattu! Häväisty! (*vapisevalla äänellä*). Tätä — tätä saat vielä katua!

ÖRNULF (*jatkaen*). Ryöstettyä naista pitää laki ainoastaan jalkavaimona! Jos tahdot nauttia kunniallisia oikeuksia, pitää sinun — —

HJÖRDIS (*pakoittaen itseään*). Ei, Örnulf, minä tiedän paremmin, mikä sopivata on. Jos minua voidaan pitää ainoastaan Gunnar'in jalkavaimona, — hyvä, niin pitää hänen sankaritöillä maineensa kohottaa, — kohottaa niin korkealle, ett'ei nykyinen asemani minua häpeään saata! Ja ole varoillas, Örnulf; tässä eroaa tiemme, mutta aseita varustan minä sinua ja omaisiasi vastaan ja käytän niitä joka tilaisuudessa; turvaton on henkesi, turvattomat jäsenesi, ja samoin jokainen, joka — — (*terävä silmäys Kåre'en*). Kåre talonpoika! No niin, Örnulf puolusti asiaasi, ja me olemme sovussa, mutta minä en toki neuvo sinua aivan heti kotiin tulemaan; surmatulla on monta kostajaa, ja voisi helposti tapahtua, että — niin, minä olen nyt varoittanut, kestä sitte seuraukset. Tule, Gunnar, meidän pitää varustaida. Kuuluisan sankar-työn teit sinä Islannissa, mutta mainiampi työ sun täällä tehdä pitää — muuten — muuten jalkavaimosi saa hävetä sinun tähtesi ja itsensä tähden!

GUNNAR. Ole säädyllinen, Hjördis; sopimatonta on noin käyttäidä!

DAGNY (*rukoillen*). Jää, kasvin-sisko, — jää tänne; minä puhun isäni kanssa!

HJÖRDIS (*kuulematta häntä*). Kotiin, kotiin! En koskaan olisi osannut aavistaakkaan, että minun kurjana jalkavaimona piti elämäni viettää; mutta jos minä vielä kärsin tätä elämää, tätä häpeällistä elämää, jos kärsin sitä päivänkään enää, niin pitää puolisoni tekemän sankar-työn — sankar-työn, joka saa hänet kuuluisammaksi kaikkia muita miehiä! (*oikealle*).

GUNNAR (*hilliten ääntään*). Yksi seikka sinun pitää mulle luvata; me puhelemme asioista vielä ennen, kuin lähdet täältä (*menee miehineen oikealle*).

(*Raju-ilma on edellisen puheen ajalla tauonnut; puoli-päivän aurinko näyttäikse ympyräisen punaisen levyn tapaisena taivaanrannalla*).

ÖRNULF (*uhaten*). Kalliiksi käy sulle korskeutesi, kasvate-tyttäreni!

DAGNY. Isä, isä! Eihän sulla vain lienekkään pahoja mielessä!

ÖRNULF. Anna mun olla! Nyt, Sigurd, nyt pitää Gunnar'in suorittaa mulle muutakin kuin sakkoja!

SIGURD. Mitä ai'ot tehdä?

ÖRNULF. Sitt'en tiedä; mutta kauvas pitää kuuluman, että Örnulf vuonoilta on vierailut Gunnar Herse'n luona!

SIGURD (*tyynellä vakavuudella*). Ehkä kyllä; mutta minä sanon sulle, Örnulf, aseitas ei sun pidä liikuttaa häntä vastaan, niinkauvan kuin minä olen hengissä!

ÖRNULF. Eikö! Mutta jos minä tahdon!

SIGURD. Ei saa se tapahtua, — vaikkapa tahdotkin.

ÖRNULF (*kiivaasti*). Hyvä; liity sinäkin vihamiehiini, minä uskallan kuitenkin käydä teitä kaikkia vastaan!

SIGURD. Kuule minua, Örnulf; sitä päivää ei sinun silmäsi näe, jolloin me taistelisimme toisiamme vastaan; rehellisen sovinnonhan olemme tehneet; Dagny on mulle rakkaampi aseita ja kultaa, enkä voisi milloinkaan unhoittaa, että sinä olet hänen lähin sukulaisensa.

ÖRNULF. Tuota sulta odotinkin, urhokas Sigurd!

SIGURD. Mutta Gunnar on kasvin-veljeni; me olemme vannoneet toisillemme rauhaa ja ystävyyttä. Sekä sodan että rauhan vaiheissa olemme yhdessä onneamme kokeneet ja Gunnar on minulle maailman miehistä mieluisin; retkeily ei ole hänen mieleensä, vaikka hän onkin uljas; — no hyvä! minut tunnette kaikki, tiedätte, ett'en pelkää taisteloa; mutta nyt, Örnulf, nyt pyydän sovintoa Gunnar'in puolesta. Tee minulle mieliksi tässä asiassa!

ÖRNULF. Sitä en saata; kaikkien sankarten pilkaksihan minä joutuisin, jos tyhjin käsin Islantiin palajaisin!

SIGURD. Tyhjin käsin ei sinun tarvitsekaan palata. Tuolla lahdella on kaksi minun pitkää laivaani, niissä on kaikki omaisuus, jonka olen voittanut viikinkiretkilläni. Siellä on monta kallisarvoista kuninkaan-lahjaa, arkkuja, joissa on oivallisia aseita ja muuta aimo irtaimistoa; ota sinä toinen laivoistani, valitse se, jota parhaimpana pidät, se on sinun kaikkine tavaroineen, — ota se sakkona Hjördis'istä ja anna Gunnar'in olla rauhassa.

ÖRNULF. Kunnon Sigurd, sinä teet tuon kaiken Gunnar'in hyväksi!

SIGURD. Totisesti, uskollisen ystävänsä hyväksi ei kukaan voi liian paljon tehdä.

ÖRNULF. Annat puolet omaisuudestasi!

SIGURD (*innolla*). Ota koko omaisuuteni, molemmat laivani, kaikki mitä minulla on, salli minun sitten seurata sinua Islantiin köyhimpänä miehenä, laivallasi; mitä nyt annan, sen saatan jälleen ansaitsemalla voittaa; mutta jos sinä nostat vainon Gunnar'ia vastaan, en minä voi nauttia iloa enää milloinkaan. No, Örnulf, mitä vastaat?

ÖRNULF (*mietiskellen*). Kaksi oivallista pitkää laivaa, aseita ja irtaimistoa, — ei kenkään omaisuutta liiaksi saa, mutta, — (*kiivaasti*) en, en, — Hjördis on uhannut minua; minä en tahdo! Epärehellisesti tekisin, jos ottaisın sinun omaisuutesi!

SIGURD. Mutta kuulehan toki ensiksi — —

ÖRNULF. En, sanon minä! Itse täytyy minun oikeuttani edistää; onni kaikki ohjatkoon.

KÅRE (*lähenee*). Ystävällisiä neuvoja tarjoo sulle Sigurd, mutta jos voimiesi takaa tahdot oikeuttasi edistää, saatan minä sulle parempia neuvoja antaa. Älä toivokkaan sakkoja niinkauvan kuin Hjördis'illä on sanan-valtaa; mutta kostaa saat, jos tottelet minua.

ÖRNULF. Kostaa? Mikä on sun neuvos?

SIGURD. Paha, sen huomaa kyllä!

DAGNY (*Örnulfille*). Älä häntä kuultele!

KÅRE. Hjördis on julistanut minut rauhattomaksi, viekkaasti vainoo hän henkeäni; jos lupaat suojata minua sittemmin, menen minä tulevana yönä Gunnar'in taloon ja poltan sen ihmisineen päivineen. Onko se mieleesi?

SIGURD. Konna!

ÖRNULF (*tyyneesti*). Minun mieleeni? Tiedätkö, Kåre, mikä on enemmän mieleeni? (*jyreästi*). Hakata poikki sinun nenäsi ja korvasi, sä katala rosvo! Huonosti tunnet sinä Örnulf-vanhuksen, luullessasi hänen yhtyvän moiseen konnantyöhön!

KÅRE (*on vetäytynyt taaksepäin*). Ellet sinä hyökkää Gunnar'ia vastaan, hyökkää hän sinua vastaan!

ÖRNULF. Käsilläni ja aseillani osaan minä puolustaida.

SIGURD (*Kåre'ille*). Ja nyt pois näkyvistämme! Kunnialliset miehet saavat häpeätä sinun yhteydestäsi!

KÅRE (*menessään*). Niin, niin, minun täytyy siis itse varjella henkeäni niin hyvin, kuin voin; mutta minä sanon: Katua saatte, ellette ankaruutta käytä; minä tunnen Hjördis'in — ja tiedän keinon, jolla hänet masennan! (*menee rantaan*).

DAGNY. Hän uhkailee kostaa, Sigurd, se täytyy estää!

ÖRNULF (*suuttuneena*). Oo, antaa hänen tehdä mielensä mukaan; Hjördis on sen ansainnut!

DAGNY. Sitä et sinä tarkoita; muistahan toki itsehän olet hänen kasvattanutkin.

ÖRNULF. Onneton oli se hetki, jolloin hänet kattoni alle otin; Jökul'in sanat alkavat käydä toteen.

SIGURD. Jökul'in?

ÖRNULF. Niin, Jökul'in, Hjördis'in isän. Kun hän minun kädestäni kuollon-lyönnin sai, kaatui hän selälleen tanterelle, katsoi minuun ja lausui:

Surun saattaa surmaajalle
Jökul'in sen jälkeläinen;
Jolla Jökul'in on omaa,
Sen ei ilo iäkkäinen!

Kun hän sai sen lausuneeksi, vaikenä hän hetkiseksi hymyten, sitte hän kuoli.

SIGURD. Mitä siitä huolit?

ÖRNULF. Niin, niin, ken tietää! Tosi-tarinana kerrotaan Jökul'in kerran antaneen suden sydämen lastensa syödä, jotta ne tulisivat hurja-luontoisiksi; Hjördis on ainakin saanut osansa, se näkyy hänestä (*keskeyttää, katsoessaan oikealle*) Gunnar! — Onko meidän jälleen tässä keskusteluun ryhtyminen!

GUNNAR (*tulee*). Niin, Örnulf, ajattele minusta, mitä tahdot; mutta minä en saata vihamiehenä erota sinusta.

ÖRNULF. Mikä on aikeesi?

GUNNAR. Tarjota sinulle käteni rauhan ja sovinnon merkiksi, ennenkuin matkustat. Kuulkaapa mua kaikki; seuratkaa minua kotiini ja olkaa vieraanani niin kauvan, kuin teitä haluttaa. Makuu-sijoja ja ravintoa ei puuttuman pidä, riidastamme ei myöskään puhuta, ei tänään eikä huomenna, sanaakaan.

SIGURD. Mutta Hjördis — —?

GUNNAR. Seuraa minun tahtoani; hänen mielensä muuttui kotimatalla ja hän arveli niinkuin minäkin, että me kyllä voimme sopia, jos te tulette vieraiksemme.

DAGNY. Niin, niin; se tapahtukoon!

SIGURD (*epäillen*). Mutta minä en toki tiedä — —

DAGNY. Gunnar on sinun kasvin-veljesi; minä tuntisin sinut todella huonosti, jos kieltäisit hänen pyyntöään.

GUNNAR (*Sigurdille*). Ystävyyttä olet mulle osoittanut kaikkialla; ethän tälläkään kertaa vastustane toivoani!

DAGNY. Etkä lähde maasta, kun Hjördis kotonaan vihaansa keittää; — — ällös, ällös tehkö niin!

GUNNAR. Suuresti olen tehnyt vääryyttä Örnulf'ille; ennenkuin sen olen parantanut, en tunne mielessäni rauhaa.

SIGURD (*innolla*). Kaikki mitä tahdot voin tehdä, Gunnar, pait jäädä tänne! (*maltaa*). Minä olen Aedhelstan-kuuinkaan uskottuja miehiä, ja minun täytyy vielä tänä talvena päästä hänen luokseen Englantiin.

DAGNY. Mutta ehdithän sinne kuitenkin!

GUNNAR. Kenkään ei edeltäpäin tunne kohtaloaan; kenties, Sigurd, kenties nyt tapaamme toisemme viimeisen kerran, ja jos niin olisi, katuisit sinä vielä, ett'et ollut minulle avulias viimeiseen asti.

DAGNY. Et pitkään aikaan näe minuakaan iloisena, jos tänään jo purjehdit täältä.

SIGURD (*päättävästi*). Hyvä, olkoon niin! Tapahtukoon teidän tahtonne, vaikka — toki, päätetty; tuossa käteni; minä jään, ja tulen sinun ja Hjördis'in vieraaksi.

GUNNAR (*puristaen hänen kättään*). Kiitos, Sigurd, sen tiesinkin.— Ja sinä, Örnulf, sanot samoin, kuin Sigurd'kin?

ÖRNULF (*jörönä*). Sitä saadaan mietiskellä; katkerasti on Hjördis mua loukannut; — tänään en voi varmaa vastausta antaa.

GUNNAR. Niin, niin, vanha uros, Sigurd ja Dagny saavat kyllä kurttuisen otsasi sileäksi jälleen, Nyt menen minä juhlaa valmistamaan; jääkää hyvästi siksi, ja tervetuloa talooni! (*menee oikealle*).

SIGURD. Hjördis'in mieli on muuttunut, sanoi hän! Siis ei Gunnar tunne häntä ollenkaan; — ennemmin uskon Hjördis'in aikovan — (*keskeyttää, kääntyen miehiin*). Nyt, kaikki seuratkaa mua laivoihin; kelpo lahjoja valitsen Gunnar'ille ja hänen väelleen.

DAGNY. Lahjoja parhaita, mitä meillä on. Ja sinä isäni, — niin, sinua en jätä rauhaan, ennenkuin myönnyt seuraamaan meitä Gunnar'in luo. (*Menee Sigurdin ja miesten kanssa rantaan, perälle*).

ÖRNULF. Myönnyn? Niin, ellei Gunnar'illa olisi naisväkeä talossaan, niin — haa, jos oikein mahdikkaasti voisın masentaa Hjördis'ia! — Thorolf, tuletko sinä tänne!

THOROLF (*on reippaasti astunut esiin*). Kuten näet! — Onko totta mitä sanotaan, oletko sinä ollut keskustelossa Gunnar Hersen kanssa?

ÖRNULF. Olen!

THOROLF. Ja olet nyt riidassa hänen kanssaan?

ÖRNULF. Hm, ainakin Hjördis'in kanssa.

THOROLF. Ole huoletta; nyt saat tilaisuuden kostaa!

ÖRNULF. Kostaa? Kenen kautta?

THOROLF. Kuulehan; minä seisoin äsken laivalla, eräs mies juoksi sauva kädessä ohitse, huutaen: "Jos kuulut Örnulf'in miehistöön, niin sano hälle terveisiä Kåre-talonpojalta, nyt minä kostan meidän kummankin puolesta." Sen sanottuaan hyppäsi hän veneeseen, alkoi soutaa, lausuen: "Kaksikymmentä henkipattoa on nyt vuonossa; niiden kanssa menen minä eteläpuolelle ja tänä iltana ei Hjördis'in enää tarvitse ylpeillä perillisestään."

ÖRNULF. Niinkö hän lausui! Haa, haa, nyt älyän minä; Gunnar on lähettänyt poikansa pois, Kåre on riidassa hänen kanssaan — —.

THOROLF. Ja nyt soutaa hän sinne — ja surmaa poikosen!

ÖRNULF (*ripeä päätös*). Eespäin kaikki, Kåre! Siitä saaliista taistellaan!

THOROLF. Mitä ai'ot?

ÖRNULF. Älähän huoli; ei Kåre, vaan minä, kostan.

THOROLF. Minä seuraan sua!

ÖRNULF. Et, sinä seuraat Sigurd'ia ja siskoasi Gunnar'in taloon.

THOROLF. Sigurd'ia? Onko hän täällä?

ÖRNULF. Tuolla ovat hänen laivansa; me olemme nyt sovussa; — sinä seuraat häntä.

THOROLF. Sinun vihamiestesi luo?

ÖRNULF. Mene sinä vain juhlaan. Nyt saa Hjördis oppia tuntemaan Örnulf-vanhusta! Vaan kuule, Thorolf, sinä et mainitse kellekkään, mitä minä nyt ai'on tehdä; kuuletkos, et kellekkään!

THOROLF. Sen lupaan.

ÖRNULF (*tarttuu hänen käteensä, katsoen häneen lempeästi*). Jää hyvästi siis, uljas poikoseni; käytä itseäsi miehekkäästi juhlaan, jotta saan sinusta kunniaa. Turhia ei sinun puhuman pidä; mutta se, mitä lausut, olkoon terävää, kuin miekan kärki. Ole ystävällinen niin kauvan, kuin sinulle hyvyttä osoitetaan; mutta jos sua kiihoitetaan, älä vaikene. Älä juo enemmän, kuin siedät, mutta älä myöskään osoita juomasarvea ohitsesi, kun sitä kohtuudella tarjotaan, ett'eivät pitäisi sinua naismaisena.

THOROLF. En, ole huoletta!

ÖRNULF. No, mene nyt juhlaan Gunnar'in luo. Minä tulen sinne myöskin, tulen siten, kuin vähimmiten odotetaan (*iloisesti toisille*). Eespäin, suden-pennut; hiokaa hampaitanne, nyt saatte kyllyiksi verta juoda! (*Menee vanhempien poikiensa kanssa oikealle, perälle*).

(SIGURD ja DAGNY tulevat loistavissa juhlapuvuissa rannalla, heitä seuraa kaksi miestä kantaen arkkua; miehet menevät heti rantaan jälleen).

THOROLF (*katselee isänsä jälkeen*). Nyt menevät he kaikki taistelemaan, vaan min'en saa seurata heitä; raskasta on olla suvusta nuorin. — Dagny, terve, terve, sisarein!

DAGNY. Thorolf! Herrainen aika, — suureksihan sinä olet kasvanutkin!

THOROLF. Tottahan toki, viidessä vuodessa, luulisinpa — — —

DAGNY. Niin, niin, totta sekin.

SIGURD (*tarjoo hänelle kätensä*). Sinusta saapi Örnulf urhean pojan, ellen liioin erehdy.

THOROLF. Jos hän vain ottaisi koettaakseen minua, niin — —

DAGNY (*hymyillen*). Mutta hän säästää sinua enemmän, kuin mieleesi on; minä muistan kyllä, hän rakastaa sinua melkein liiaksi.

SIGURD. Minne hän meni?

THOROLF. Laivaan; — lähtekäämme nyt, hän tulee jälestäpäin!

SIGURD. Minä odotan miehiäni, ne tuovat tavaroita ja sitovat laivat kiini.

THOROLF. Minun pitää sinne avuksi! (*menee rantaan*).

SIGURD (*vähän mietittyään*). Dagny, armas vaimoni, nyt olemme kahden kesken; minun on sinulle sanottava asioita, joita ei enää käy salaaminen.

DAGNY (*kummastellen*). Mitä tarkoitat?

SIGURD. Vaaralliseksi muuttuu, luulen ma, tämä käynti Gunnar'in talossa.

DAGNY. Vaaralliseksi? Luuletko Gunnar'in — —?

SIGURD. Gunnar on uljas, kelpo mies; ei, ei, — mutta parempi olisi ollut, että olisimme lähteneet täältä käymättä Gunnar'in luona.

DAGNY. Sinä peloitat minua! Sigurd, mitä tarkoitat?

SIGURD. Vastaa ensin kysymykseeni. Missä on ranne-rengas, jonka kerran sulle annoin?

DAGNY (*näyttää sen*). Kädessäni tässä; sinä käskit minun yhäni kantamaan sitä kädessäni.

SIGURD. Heitä se meren pohjaan, niin syvälle, ett'ei sitä ikinä löydetä; sillä se voipi vielä olla syynä monen miehen kuolemaan!

DAGNY. Rengas!

SIGURD (*hilliten ääntään*). Sinä iltana, jolloin nais-ryöstö tapahtui isäsi luona, — sinä muistat kai —

DAGNY. Sitäkö en muistaisi!

SIGURD. *Siitä* ai'on nyt puhua.

DAGNY (*kiinnittäen huomiotaan*). Mitä siitä; puhu!

SIGURD. Siellä oli juhla, sen tiedät; sinä menit aikaisin makuuhuoneesesi; mutta Hjördis jäi miesten seuraan juoma-pöytään. Ahkeraan kulki juoma-sarvi ympäri, ja kaikenlaisia lupauksia vannottiin. Minä vannon vieväni kauniin immen muassani Islannista lähteissäni; Gunnar vannoi samoin ja antoi juoma-sarven Hjördis'ille. Tämä nousi seisoalleen ja teki lupauksen, ett'ei kukaan sankari saisi häntä puolisokseen, pait se, joka menisi hänen huoneesensa, tappaisi karhun, joka oli sidottu ovenpieleen, ja kantaisi hänet sylissänsä pois.

DAGNY. Niin niin, sen tiedän!

SIGURD. Mutta kaikki pitivät sitä mahdottomana; sillä karhu oli julmin pedoista; ei kukaan muu kuin Hjördis uskaltanut lähetä sitä, ja sillä oli kahdenkymmenen miehen voima.

DAGNY. Mutta Gunnar tappoi sen kuitenkin, ja tuli siitä sankartyöstään kuuluisaksi kaikkialla.

SIGURD (*tukahdutetulla äänellä*). Niin tuli, — mutta — *minä* sen työn tein!

DAGNY (*huudahtaen*). Sinä!

SIGURD. Kun miehet olivat hälventyneet juhlahuoneesta, pyysi Gunnar minua puheilleen kahden kesken makuuhuoneesen. Siellä sanoi hän: "Hjördis on minulle rakkahin kaikkia naisia; min'en voi elää ilman häntä." Minä vastasin: "No, mene hänen huoneesensa; tiedäthän Hjördis'in ehdot." Mutta hän sanoi: "Rakastuneelle on elämä kallis; tietämätöntä on, onnistuisiko mun tappaa karhu, ja minua peloittaa nyt uhrata elämäni; sillä samassa kadottaisin myöskin Hjördis'in." Kauvan puhelimme keskenämme, ja loppu oli se, että Gunnar valmisti laivansa lähtöön, mutta minä vedin miekkani, pukeuduin Gunnar'in sota-asuun ja menin Hjördis'in huoneesen.

DAGNY (*ylevällä ilolla*). Ja sinä — sinä tapoit karhun!

SIGURD. Minä. Huoneessa oli pimeä, kuni korpun siipien suojassa; Hjördis luuli Gunnar'in olevan vieressään, — sima kiihoitti ja kuumensi häntä, — hän otti rannerenkaan kädestään ja antoi sen mulle — se on tuo SAMA, joka on sun kädessäsi.

DAGNY (*vitkaan*). Ja sinä makasit yön Hjördis'in vieressä?

SIGURD. Paljastettu miekka oli välillämme (*lyhyt äänettömyys*). Ennen päivän koittoa kannoin minä Hjördis'in Gunnar'in laivaan; hän ei huomannut viekkauttamme ja Gunnar purjehti pois hänen kanssaan. — Sitten menin minä sinun makuuhuoneesesi, jossa tapasin sinut naisiesi seurassa; — ja mitä sitten tapahtui, sen sinä tiedät; minä lähdin Islannista, vieden kauniin immen muassani, kuten vannonutkin olin, ja sinä olet siitalähtein uskollisesti seurannut minua kaikilla retkilläni.

DAGNY (*liikutettuna*). Uljas mieheni! Sinä teit tuon sankartyön; — oi, ett'en sitä heti ajatellut; eihän kukaan muu ollut siihen kykeneväkään! Tuon oivallisen, ylevän Hjördis'in olisit sinä voittanut, ja valitsit kuitenkin minut! Kymmenenkertaisesti rakkaampi pitäisi sun olla minulle nyt, ellet jo olisi ollut kaikkein rakkahimpi maailmassa!

SIGURD. Dagny, hyvä vaimoni, nyt tiedät kaikki — mitä sun tietämän pitää. Minun täytyi sinua varoittaa; sillä rengasta, — älä koskaan anna Hjördis'in nähdä sitä! Tekisit minulle mieliksi, jos heittäisit sen pois — meren syvyyteen!

DAGNY. En, Sigurd, siksi on se minulle liian rakas; onhan se sinun lahjoittamasi! Mutta ole huoletta, minä salaan sitä suurimmalla tarkkuudella, enkä koskaan ilmaise mitä mulle äsken lausuit.

(THOROLF *tulee rannasta* SIGURD'IN MIEHIEN *kanssa*).

THOROLF. Kaikki on valmisna juhla-aretkä varten!

DAGNY. Tule Sigurd, — sä jalo, uljas sankari!

SIGURD. Tyynesti, Dagny, — tyynesti! Sinun vallassasi on nyt, päättääkö tämän retken rauha vai surma! (*riipeästi toisille*). Eespäin kaikki, juhla-aretkä taloon! (*menee* DAGNY'N *kanssa oikealle*; TOISET *seuraavat*).

Toinen näytös.

(Juhla-huone *Gunnar Hersen* luonna. Ulosvievä ovi on perällä: pienempiä ovia sivuilla. Etualalla, vasemmalla, suuri kunnia-istuim, sitä vastapäätä, oikealla, pienempi. Keskellä lattiaa palaa tuli muuratulla koroituksella. Perällä, kummallakin puolen ovea, koroituksia naisia varten. Kummastakin kunnia-istuimesta, seiniä myöten, perälle saakka kaksi pitkää pöytää, penkit kummallakin puolen niitä. Ulkona pimeää; rovio valaisee tupaa).

(HJÖRDIS ja DAGNY tulevat oikealta).

DAGNY. En, Hjördis, min' en ymmärrä sinua; nyt olet näyttänyt minulle koko tilanne ja talonne; min' en ymmärrä, mitä sinulta puuttuu; ja kaikki mitä sinulla on, on kaunista ja oivallista; — kuinka saatat siis valittaa?

HJÖRDIS. Hm, sulje kotka häkkiin, saat nähdä se pureksii puikkoja, olkoot ne sitten joko raudasta tai kullasta.

DAGNY. Yhdessä kohdin olet sinä minua rikkaampi; sinulla on Egil, pikku poikosesi.

HJÖRDIS. Parempi olisi, jos ei mulla olisi yhtään jälkeistä, kuin että tuo yksikin on häpeässä syntynyt.

DAGNY. Häpeässä?

HJÖRDIS. Etkö muista, mitä isäs sanoi? Egil on jalkavaimon poika; niinpä hänen sanansa kuuluivat.

DAGNY. Raivoisan lauseista ei pidä huolia.

HJÖRDIS Miks'ei; Örnulf oli oikeassa; Egil on hento; kyllä, näkyinkin että hän on äpäpä-lapsi.

DAGNY. Hjördis, kuinka saatat sinä — —!

HJÖRDIS (*huomaamatta sitä*). Siten imee häpeä itsensä vereen, kuni kärmeen myrkky. Kunniallisissa sankarlapsissa on toisenlaista malmia; minä olen kuullut tarinan eräästä kuningattaresta, joka neuvoi koltin poikansa ihoon; eikä lapsi edes silmäänsä räpäyttänyt (*ilkeällä katsannolla*). Dagny, samalla tavoin koetan minäkin Egil'iä!

DAGNY (*kauhistuen*). Hjördis! Hjördis!

HJÖRDIS (*nauraen*). Hahaha! Luulitko tarkoittavani totta? (*muuttaa äänensä*). Mutta usko; jos tahdot, minua ahdistaa välin kummallinen — kummallinen, kiusaava halu mokomiin tekoihin; se lienee sukuperäistä, — sillä minun sanotaan olevan jötun'in sukua. — No, istuhan, Dagny; sinä olet matkustellut kaukana, ylt'ympäri näinä viitenä, vuotena; — sanoppas — kuninkaidenkin luona kai useasti vierailit?

DAGNY. Usein kyllä, — erittäinkin Aedhelstan'in luona Englannissa.

HJÖRDIS. Ja sua korkiasti kunnioitettiin kaikkialla; istuit ylimmäisenä pöydässä?

DAGNY. Sehän tietty. Sigurd'in vaimona — —

HJÖRDIS. Niin, niin kai, — Sigurd on kuuluisa mies — vaikka Gunnar onkin häntä kuuluisampi.

DAGNY. Gunnar?

HJÖRDIS. Yhden työn teki Gunnar, johon ei Sigurd tohtinut ryhtyä; — no, mitäpä siitä; — mutta sanoppas, kun Sigurd oli viikinki-retkillään ja sinä seurasit häntä, — kun kuulit kalpojen kalskeen tulisessa taistelossa, kun purppura-punainen hurme laivan kannelle pirskahteli, — eikö syntynyt mieleesi voittamaton himo taistelemaan miesten rivissä, etkö pukeutunut sota-asuun, etkö tarttunut aseihin?

DAGNY. En milloinkaan! Mitä ajattelet? Minä, nainen?

HJÖRDIS. Nainen, nainen, — hm, ei kenkään tiedä, mitä nainen mahtaa! — No, yhden seikan voit toki mulle sanoa, Dagny; sillä sinä sen varmaan tiedät: Kun mies syleilee naista, jota se rakastaa, — onko totta, että naisen veri silloin tuliseksi muuttuu, hänen povensa rauhattomasti kohoilee, hän uinahtaa eriskummaisen sulon valtaamana?

DAGNY (*punastuu*). Hjördis, kuinka saatat — —!

HJÖRDIS. No mutta, sanohan toki — —!

DAGNY. Varmaan sinäkin sen olet saanut tuntea.

HJÖRDIS. Olen, yhden kerran, yhden ainoan kerran; sinä yönä, jolloin Gunnar oli luonani huoneessani; hän puristi minua syliinsä, niin että rautapaita ratkesi ja silloin, silloin —!

DAGNY (*huomaamatta*). Mitä! Sigurd —!

HJÖDIS. Sigurd? Ken puhuu Sigurd'ista? Minä puhuin Gunnar'ista, — sinä yönä, jolloin nais-ryöstö —

DAGNY (*malттаen*). Niin niin, muistan, — minä tiedän — —

HJÖRDIS. Se oli ainoa kerta; en milloinkaan, en milloinkaan sittemmin ole moista autuuden suloa tuntenut! Minä luulin itseni lumotuksi; sillä — että Gunnar niin taisi naista syleillä, sitä — (*keskeyttää, katsoo Dagny'yn*). Voitko pahoin? Minusta sinä sekä kalvenet että punastut!

DAGNY. En suinkaan, en suinkaan!

HJÖRDIS (*siitä huolimatta*). Ei, hauskaan retkeilyyn olisi mun pitänyt päästä; se olisi ollut parempi mulle ja — ehkä meille kaikille. Se olisi ollut todellista, nautinto-rikasta elämää! — Etkö kummastele, Dagny, tavatessasi minut vielä hengissä täällä? Etkö pelkää olla minun kanssani kahdenkesken tuvassa, nyt kun on pimeä? Eikö juolahda mieleesi, että minä muka olen kuollut jo aikoja sitten, ja että nyt ainoastaan minun haamioni puhuttelee sinua?

DAGNY (*häntä alottaa vähän kamottaa*). Tule — menkäämme — toisten luo!

HJÖRDIS (*tarttuu häntä käsivarteen*). Ei, jää toki! Dagny, käsitähän sen, että ihminen voipi elää, hiuduttuaan täällä viisi yötä pitkän pitkää.

DAGNY. Viisi yötä?

HJÖRDIS. Täällä pohjanperällä on joka yö talven pituinen. (*äkkiä toisella äänellä*). Älä toki luule muuta, kuin että täällä on ylen kaunista! Täällä voit nähdä näkyjä, joita et Englannin kuninkaan-kartanoissakaan nähnyt ole; — me olemme yhdessä, kuni siskot ainakin, sen aikaa kuin vieraillet luonani; me menemme meren rantaan, kun raju-ilma nousee; saat nähdä aaltojen hyrskyvän vuorensiinää vastaan, entävän korkeille kallioille, kuni valko-harjaiset hevoset, — ja valaskalat sitten etäällä, ulapalla tuolla! Ne ryntäävät vastakkain, kuni haarniskoidut sankarit! Haa, kuinka riemuisaa olisi noitana istua valaskalan selässä, ratsastaa meret halki, synnyttää myrskyjä ja raju-ilmoja sekä loihtu-lauluilla viekoitella miehiä meren syvyyteen!

DAGNY. Hyi, Hjördis, kuinka voit puhua noin!

HJÖRDIS. Osaatko sinä laulaa loihtu-lauluja, Dagny?

DAGNY (*kammolla*). Minä!

HJÖRDIS. Niin, minä vain luulin, sillä — miten sinä Sigurd'in viekoittelit?

DAGNY. Häpeällistä lausut sinä minusta; senvuoksi menen pois!

HJÖRDIS (*estää häntä*). Leikistä suuttuen! Ei, kuulehan vielä! Ajatteleppas, Dagny, kuinka hupaista on iltasin istua tässä valkean ääressä ja kuulla eriskummaisista ääniä; istua kuunnellen kuolleitten kotiinsa kiiruhtavan; niiden on matkustaminen tästä pohjan kautta. Ne ovat uljaita urhoja, jotka ovat taistelossa kaatuneet, sankarimaisia naisia, jotka eivät viettäneet elämänsä kodin yksinäisessä hiljaisuudessa, niinkuin sinä ja minä; myrskyn, raju-ilman läpitse entävät ne mustilla hevosillaan kulkusten helinässä! (*hurjasti likistäen häntä rintaansa*). Haa, ajatteleppas, Dagny, semmoisella vauhdilla päästä kulkemaan viimeisen retkensä!

DAGNY (*repien itseänsä irti*). Hjördis! Hjördis! Päästä! Minä en tahdo kuulla sinua enää!

HJÖRDIS (*hymyten*). Vienomielinen oletkin sä, helppo sua peloittaa!

(GUNNAR, SIGURD, THOROLF *tulevat perältä*).

GUNNAR. Todentotta, nyt on kohtaloni parhain; sinut, Sigurd, rehellinen, uljas veikkoni, olen tavannut aivan yhtä uskollisena, kuin ennenkin; Örnulf'in jälkeinen on huoneessani, ja pian ukko itsekin, eikö totta?

THOROLF. Sen hän lupasi.

GUNNAR. Siis ei puutu multa muuta, kuin pikku Egil kotoani.

THOROLF. Sinä rakastat poikosta hellästi, koska häntä yhä mainitset.

GUNNAR. Niin; hän on ainokaiseni; ja kaunis ja lempeä poika siitä kasvaakin.

HJÖRDIS. Mutta ei urosta.

GUNNAR. No, no, — niin et saa sanoa.

SIGURD. Vaan miksi lähetit sinä hänet luotasi pois — —?

GUNNAR. Oi, jos en olisi tehnyt sitä! (*puoliääneen*). Mutta, sinä tiedät sen, Sigurd, pelokkaasti käyttäikse toisinaan se, joka rakastaa jotakin yli kaiken maailmassa, (*ään.*) Vähän oli mulla miehiä talossani, eikä kukaan meistä ollut varma hengestään, kun kuulimme Örnulf'in sotaisissa aikeissa laivoineen laskeneen rantaamme.

HJÖRDIS. Minä tiedän omaisuuden, joka on ennen henkeäkin pelastettava.

THOROLF. Ja se on?

HJÖRDIS. Miehen maine ja kunnia.

GUNNAR. Hjördis!

SIGURD. Kenkään ei voi sanoa Gunnar'in kadottaneen kunniansa varovaisuutensa kautta.

GUNNAR (*kiivaasti*). Ei onnistu kenenkään kiihoittaa minua Örnulf'in sukua vastaan!

HJÖRDIS (*vilkuillen*). Hm; sanoppa, Sigurd, — voipiko sinun laivasi purjehtia joka tuulella?

SIGURD. Voipi, kun sitä älyllä johtaa.

HJÖRDIS. Hyvä, minä johdan laivaani älyllä, minäkin, ja saavun varmaankin satamaani. (*menee tuvan perälle*).

DAGNY (*hiljaa, levottomasti*). Sigurd, lähtekäämme täältä — tänä iltana vielä!

SIGURD. Nyt on jo myöhäistä; sinähän juuri — —

DAGNY. Silloin rakastin Hjördis'ia; mutta nyt —; minä olen kuullut hänen lausuvan sanoja, joita pelkään ajatellakkin (SIGURD'IN MIEHET, *muita vieraita miehiä, naisia j. n. e. perältä*).

GUNNAR (*pieni äänettömyys, jonka aikana kummankinpuoliset tervehdykset j. n. e.*) Nyt juomapöydän ääreen! Ylimmäinen vieraani, Örnulf vuonoilta, tulee sittemmin; sen on Thorolf vakuuttanut.

HJÖRDIS (*talon väelle*). Olutta ja simaa esille, jotta kieli irroittuu ja mieli muuttuu iloiseksi!

(GUNNAR saattaa SIGURD'IN oikeanpuoliselle kunnia-istuimelle. DAGNY istuu Sigurdin oikealle puolelle, HJÖRDIS saman pöydän toiselle puolen, vastapäätä Sigurdia, THOROLF'ille osoitetaan samalla tavoin paikka toisen pöydän ääreen, vastapäätä GUNNAR'IA, joka istuu suuremmalle kunnia-istuimelle. Toiset asettuvat pöytien ääreen perällepäin).

HJÖRDIS (*äänettömyyden jälkeen, jonka ajalla juodaan ja puhutellaan toisiaan hiljaa pöydän yli*). Harvoin sattuu, että on näin monta urhokasta miestä yhdessä, kuin tänä iltana tässä. Sopivata olisi siis huvittelaita tapojemme mukaan: Kertokoon jokainen sankar-työnsä, niin saapi kukin keskenään määrätä, ken on etevin urhoista.

GUNNAR. Se tapa ei ole hyvä juoma-seurassa; usein siitä kiista syntyy.

HJÖRDIS. Empä tähän saakka ole Gunnar Herse'ä pelkuriksi luullut.

SIGURD. Sitä ei varmaankaan luule kukaan; mutta liian pitkä aika kuluisi, jos jokainen meistä kertoisi uros-työnsä. Kerro meille ennemmin, Gunnar, matkastasi Permanmaalle; niin pitkä matka pohjoiseen on kyllin uskaljas työ, sekin, ja kernaasti kertomustas kuultelemme.

HJÖRDIS. Perman-retki on kauppiaitten asioita ja vähemmin sopivat sankarten keskustella. Ei, ala sinä, Sigurd! Muuten luulen, ett'et siedä miestäni kiitettävän; ala! Sano suoraan; kerro uros-työsi, jota suurimpana pidät.

SIGURD. No, koska mua pakoitat, niin olkoon sitten. Minä olin viikinki-retkilläni Orknö'n lähellä; siellä hyökkäsi viholliset päällemme, mutta me voitimme heiltä laivat, ja minä taistelin yksinäni kahdeksaa miestä vastaan.

HJÖRDIS. Mainiota oli se; mutta olitko sinä täydessä asussa?

SIGURD. Täydessä asussa, varustettu kirveellä, keihäällä ja kilvellä.

HJÖRDIS. Mainiota se oli sittenkin. Nyt pitää sinun, Gunnar, sanoa työsi, jonka pidät uljaimpana.

GUNNAR (*vastenmielisesti*). Minä surmasin kaksi berserkiä, jotka oli ryöstäneet kauppalaivan; sitte päästin minä vangitut kauppiaat kotiinsa ja annoin heille laivansa takaisin ilman lunastus-rahoitta. Englannin kuningas piti tekoni hyvänä, sanoi minun käyttäneen rehellisesti, kiitti mua ja antoi mulle lahjoja siitä.

HJÖRDIS. Totisesti, Gunnar, suurempiakin uros-töitä voisit mainita!

GUNNAR (*kiivaasti*). Muuta en voi kunniakseni lukea! Siitä kuin viimeksi Islannista lähdin, olen elänyt hiljaisuudessa ja käynyt ainoastaan moniailla kaupparetkillä. Tästä jo kylliksi!

HJÖRDIS. Jos itse salaat kunniaasi, täytyy vaimosi puhua.

GUNNAR. Vaiti, Hjördis — minä kiellän sua!

HJÖRDIS. Sigurd taisteli kahdeksaa miestä vastaan täydessä asussa, Gunnar meni yön pimeässä minun huoneeseni, kaatoi karhun, jolla oli kahdenkymmenen miehen voima, ja hänellä oli ainoastaan pieni, lyhyt miekka kädessä.

GUNNAR (*tunteittensa vallassa*). Vaimo, ei sanaakaan enää!

DAGNY (*hiljaa*). Sigurd, voitko kärsiä — —!

SIGURD (*samoin*). Rauhoitu!

HJÖRDIS (*toisille*). Ja nyt, urheat miehet, — kumpi on urhokkaampi, Sigurd'iko vai Gunnar?

GUNNAR. Hiljaa!

HJÖRDIS (*hilliten ääntään*). Sanokaa suoraan, sitä on oikeus vaatia!

VANHAMIES. (*vieraista*). Jos totuus sanottaman pitää, on Gunnar'in työ uljain, mitä kenkään on tehnyt; Gunnar on urhokkain sankari ja hänen jälkeensä Sigurd.

GUNNAR, (*luoden silmäyksen pöydän yli*). Haa, Sigurd, Sigurd, jos tietäisit — —!

DAGNY (*hiljaa*). Tuo on liikaa — ystävänäkin!

SIGURD. Vaiti, vaimoni! (*ääneen toisille*). Niin, varmaan on Gunnar kunnollisin kaikista; ja semmoisena pitäisin minä häntä, vaikk'ei hän koskaan olisi tuota urostyötään tehnytkään; sillä sitä pidän minä vähemmässä arvossa, kuin te.

HJÖRDIS. Tuo on kateutesi kieltä, Sigurd viikinki!

SIGURD (*vilkuillen häneen silmillään*). Suuresti erehdyt sinä nyt! (*ystävällisesti Gunnar'ille, juoden hänen maljansa pöydän yli*). Terve, jalo Gunnar; ystävytemme on kestävä, vaikka ken tahansa koettaisi murtaa sitä.

HJÖRDIS. Sitä ei koeta kukaan, minun tietääkseni.

SIGURD. Älä sano niin; melkeinpä voisi luulla sinun kutsuneen meidät tänne juominkiin, voidaksesi kiihoittaa meitä riitaan.

HJÖRDIS. Tuo on sinun luonteesi mukaista, Sigurd; nyt kiukuttelet sinä, kun et saanut olla etevin mies seurassa!

SIGURD. Aina olen minä pitänyt Gunnar'ia etevämpänä itseäni.

HJÖRDIS. No niin, — Gunnar'in jälessä on myöskin hyvä sia, ja — (*sivu-silmäys Thorolf'iin*) jos Örnulf olisi ollut täällä, olisi hän ehkä saanut kolmannen sian.

THOROLF. Siinä tapauksessa olisi isäsi Jökul joutunut liian alas; (*seuraava sananvaihto käypi kummaltakin nousevalla, mutta toki tukahdutetulla kiihkolla*.)

HJÖRDIS. Sitä sun ei pidä sanoa! Onhan Örnulf runoniekka, ja mutistaanpa hänen ylistäneen olemattomiakin seikkojansa.

THOROLF. Onneton se, joka mokomata mutisee, niin kovaa, että minä sen kuulen!

HJÖRDIS (*pistäväällä naurulla*). Rupeaisitko sinä kostajaksi?

THOROLF. Kostajaksi, jonka kosto kauvas kuuluisi!

HJÖRDIS. No sitte juon minä maljasi, toivottaen sulle pikaista parrankasvua.

THOROLF. Parratonkin mies on liian hyvä kiistelemään naisväen kanssa.

HJÖRDIS. Mutta hento miesten taisteluun; siksipä isäsi jättikin sinut valkean vahdiksi Islantiin, lähteissään veljinesi viikinki-retkille.

THOROLF. Paha kyllä, ett'ei hän pitänyt sinua yhtä tarkasti silmällä; sitten et olisi lähtenyt ryöstönaisena Islannista!

GUNNAR. SIGURD. Thorolf!

DAGNY (*yht'aikaa*). Veikko!

HJÖRDIS (*hiljaa vavisten kiukusta*). Haa, malta — maltahan!

THOROLF (*tarjoten Gunnar'ille kätensä*). Älä ole vihoissasi, Gunnar; — pahoja sanoja pääsi huuliltani; mutta vaimosi kiihoitti mua!

DAGNY (*hiljaa, rukoillen*). Kasvin-sisko, niin totta kuin minusta koskaan olet pitänyt, älä riitaa haastele!

HJÖRDIS (*hymyillen*). Kuuluuhan leikki juominkiin, jos hauskuutta halutaan.

GUNNAR (*on puhellut hiljaa Thorolf'in kanssa*). Sinä olet kelpo poika! (*antaa hälle miekan, joka riippuu kunnia-istuimen vieressä*). Tuossa, Thorolf, ota tuo. Käytä sitä kunnolla ja olkaamme ystävät aina.

HJÖRDIS. Aseitasi ei sinun pitäisi antaa pois, Gunnar; muuten sanovat ihmiset sinun lahjoittavan senlaista tavaraa, jota et itse voi käyttää!

THOROLF (*on tarkastellut miekkaa*). Kiitos, Gunnar, lahjastas; epä-rehellisissä toimissa ei sitä koskaan käytetä.

HJÖRDIS. Älä siis koskaan lainaa sitä veljillesi, jos tuon lupauksesi pitää ai'ot.

GUNNAR. Hjördis!

HJÖRDIS (*jatkaen*). Mutta älä myöskään ripusta sitä isäsi tuvan seinään; siellä se riippuisi epärehellisten miesten aseiden keskellä.

THOROLF. Totta sekin, Hjördis, — sun isäsi kirves ja kilpi on riipunut siellä jo monta vuotta.

HJÖRDIS (*hilliten itseään*). Sinulla ei ole muuta suussasikaan, kuin pistoksia siitä, että Örnulf surmasi isäni; mutta jos huhussa on perää, ei se työ käynytäkään niin rehellisesti, kuin sinä luulet.

THOROLF. Mitä huhua tarkoitat?

HJÖRDIS (*vieikkaasti hymyillen*). Minä en tohdi sanoa sitä; sinä suutut.

THOROLF. No, ole vaiti sitten, — se onkin paras. (*kääntyy pois hänestä*).

HJÖRDIS. No, saattaahan sen sentään sanoakin. Onko totta, Thorolf, että isäsi kolme yötä peräkkäin istui Smalserhorn'in noidan luona keittämässä loihutu-nesteitä, ennenkuin hän uskalsi käydä Jökul'in kanssa kaksin-taisteluun? (*Kaikki nousevat; liikutus*).

GUNNAR. SIGURD. DAGNY. Hjördis!

THOROLF (*raivoissaan*). Niin häpeällistä valhetta ei sulle kukaan kertonut ole Örnulf vanhuksesta! Sen olet itse keksinyt; sillä yhtä myrkyllinen, kuin sinä, täytyisi sen olla, joka moista saattaa kertoa! Isääni syytät sinä pahimmasta konnan työstä maailmassa! (*heittää miekan takaisin*). *Tuossa*, Gunnar, *tuossa*, ota lahjasi jälleen; min'en ota antimia talosta, jossa isääni pilkataan ja häväistään!

GUNNAR. Thorolf, kuulehan!

THOROLF. Päästä minut! Mutta varoillanne pitäisi teidän nyt olla, sekä sinun että Hjördis'in; sillä

juuri tällä hetkellä on isäni vallassa se, joka on teille kallihin maailmassa!

HJÖRDIS (*hämmästyen*). Isälläsi on —!

GUNNAR (*huudahtaen*). Mitä sanot!

SIGURD (*äkkiä*). Missä Örnulf on?

THOROLF (*pilkkanaurulla*). Etelä-puolella — ja veljeni ovat muassa!

GUNNAR. Etelä-puolella!

HJÖRDIS (*huudahtaa*). Gunnar! Örnulf on surmannut poikamme Egil'in!

GUNNAR. Surmannut! — Egil surmattu! Onneton silloin Örnulf ja hänen sukunsa! Thorolf, sano suoraan; — onko se totta?

SIGURD. Gunnar! Gunnar — kuulehan!

GUNNAR. Sano heti, jos henkesi on sulle rakas!

THOROLF. Peloittaa et mua voi! Odota, kunnes isäni tulee. Mutta sinä, Hjördis, — iloitse sill'aikaa, minä kuulin tänään lausuttavan: "Tänä iltana ei Gunnar Herse'n eikä hänen vaimonsa tarvitse ylpeillä perillisestään enää!" (*Menee perältä*).

GUNNAR (*syvimmässä tuskassa*). Surmattu, — surmattu! Egil-pikkuiseni surmattu!

HJÖRDIS (*hurjana*). Ja sinä — sinä annoit hänen mennä! Et kosta ainokaisen jälkeisesi surmaa! Katala konna olet sinä, ellet — —!

GUNNAR (*mieletönnä*). Miekka, — kirves! Se oli viimeinen uutinen, jonka hän kertoi! (*sieppaa kirveen eräältä läsnä-olevista, syöksyy ulos*).

SIGURD (*aikoo seurata*). Gunnar, malta mieles.

HJÖRDIS (*estää häntä*). Jää, jää sinä vain! Miehet kyllä eroittavat heidät; minä tunnen Gunnar'in! (*huudahdus joukosta ovella*).

SIGURD. DAGNY. Mitä se?

YKSI JOUKOSTA. Thorolf kaatui!

SIGURD. Thorolf! Haa, päästä!

DAGNY. Veikkoni! Voi, veikkoni!

(SIGURD *aikoo syöksyä ulos; samassa hajoaa joukko; GUNNAR astuu sisään, heittää tullessaan kirveen oven-suuhun*).

GUNNAR. Nyt se on tehty. Egil'in surma on kostettu!

SIGURD. Onneksesi, ellet vain ollut liian hätäinen.

GUNNAR. Ehkä, ehkä; mutta Egil, Egil, kaunis pikkuiseni!

HJÖRDIS. Nyt meidän pitää tarttua aseihin ja etsiä apua ystäviltämme; sillä Thorolf'illa on monta kostajaa.

GUNNAR (*synkästi*). Hän itse on pahin kostaja; yöt, päivät on hän mielessäni.

HJÖRDIS. Thorolf sai ansaitun palkkansa. Suvun töistä suku vastatkoon.

GUNNAR. Tosi kyllä; mutta yhden seikan tiedän vain: Iloisempi oli mieleni ennen Thorolf'in surmaamista.

HJÖRDIS. Veri-yö on aina vaikein; — kun sen vain kestää, on kaikki ohitse. Katalalla kavaluudella on Örnulf kostoansa onnistumaan saanut; julkiseen taisteluun meitä vastaan hän ei ryhtynyt, oletteli sovinnollista mieltä, ja hyökkäsi sitten turvattoman lapsemme kimppuun! Haa, minun huomioni oli tarkempi, kuin teidän; minä heti älysin Örnulf'in ilkeään viekkauksen; sen vuoksi olikin mulla kyllä syytä kiihoittamaan sinua häntä ja koko hänen petollista sukuansa vastaan!

GUNNAR (*kiiholla*). Niin olikin! Mitätön on minun kostoni Örnulf'in konnantyöhön verraten. Hän

kadotti Thorolf'in, mutta kuitenkin on hänellä kuusi poikaa jälellä, minulla ei ainoatakaan!

MIES. (*entäen perältä*). Örnulf vuonoilta tulee!

GUNNAR. Örnulf!

HJÖRDIS JA MUUTAMIA MIEHIÄ. Aseihin! Aseihin!

DAGNY (*yht'aikaa*). Isäni!

SIGURD (*aavistus lensi päähän*) Örnulf —! Voi Gunnar, Gunnar!

GUNNAR (*vetäin kalpansa*). Kaikki miehet! Kosto Egil'in surmaajalle! (*Örnulf tulee Egil käsivarrella*).

GUNNAR (*huudahtaa*). Egil!

ÖRNULF. Täss'annan teille takaisin Egil-pikkuisenne!

KAIKKI (*keskenään*). Egil! Egil elää!

GUNNAR (*antaa kalpansa pudota*). Mua voi, mit' olen tehnyt!

DAGNY. Oi, Thorolf, veljyeni!

SIGURD. Tuot' aattelinkin!

ÖRNULF (*laskien Egil'in lattialle*). Tuossa, Gunnar, on kaunis poikosesi jälleen!

EGIL. Isä! Örnulf-vanhus ei ollenkaan tahtonut tehdä minulle pahaa, niinkuin sinä sanoit, viedessäsi minut täältä pois!

ÖRNULF (*Hjördis'ille*). Nyt olen suorittanut sakkoni isäsi surmasta; nyt voimme, luullakseni, tehdä sovinnon.

HJÖRDIS (*tukahdutetulla liikutuksella*). Kenties!

GUNNAR (*kuni heräten*). Onko tämä kauhistava uni, joka mua harhaan vie! Sinä — sinä saatat Egil'in vanhempiansa syliin!

ÖRNULF. Niinkuin näet; mutta tiedä, Egil ei ollut kaukana kuoleman kourista.

GUNNAR. Sen tiedän.

ÖRNULF. Etkö enemmän iloitse, vaikka hän terveenä ja raittiina kotiisi palajaa?

GUNNAR. Jos hän olisi ennemmin palannut, olisin enemmän iloinnut. Mutta sanohan kaikki, — — mitä tapahtunut on!

ÖRNULF. Vähän siitä sanomista. Kåre-talonpojalla oli murhan-aikeet mielessä perhettänne kohtaan; senvuoksi kokosi hän seurakseen moniaita muita pahantekiöitä ja lähti eteläänpäin Egil'iä tavoittamaan.

GUNNAR. Kåre! (*hiljaa*) Haa, nyt ymmärrän Thorolf'in sanat!

ÖRNULF. Minä sain kuulla hänen aikeensa; mokoma konnan työ ei milloinkaan saa onnistua. Sakkoa Jökul'in murhasta en tahtonut maksaa, ja mielelläni, Gunnar, olisin kaatanut sinut kaksintaistelossa, jos seikat olisivat vaatineet, — mutta sukuasi tahdoin toki suojella; senvuoksi lähdin poikineni Kåre'n jälestä.

SIGURD (*hiljaa*). Onneton työ on täällä tehty!

ÖRNULF. Kun hänet saavutin, olivat Egil'in seuraajat jo köysissä, poikasi vihamiehes vallassa, kauvan eivät he enään olisi säästäneet häntä. Alkoipa tulinen taistelu! Terävämpiä iskuja olen harvoin vaihdellut; Kåre ja kaksi seuralaistaan pakeni sydänmaahan; toiset makaavat rauhallista unta, josta lienee heitä vaikea herättää.

GUNNAR (*pingolla*). Mutta sinä — sinä, Örnulf — —?

ÖRNULF (*synkästi*). Kuusi poikaani kävi kanssani kamppailuun.

GUNNAR (*hengästyneenä*). Mutta kotiin palasi?

ÖRNULF. Ei yksikään.

GUNNAR (*kauhistuen*). Ei yksikään! (*hilj.*). Ja Thorolf, Thorolf!

(*Syvä liikutus joukossa. Hjördis näkyy olevan sisällisessä taistelossa; Dagny itkee hiljaa oikeanpuolisen kunnia-istuimen vieressä. Sigurd tuskallisessa liikutuksessa hänen vieressään.*)

ÖRNULF (*lyhyen äänettömyyden jälkeen*). Raskasta on, korkean kuusen lailla rehevänä kohottaen päätänsä, yhdessä ainoassa myrskyssä, tykkänään tulla karsituksi. Toki — mies kestää miehen vaiheet; — antakaa mulle juoma-sarvi, mulle juoma-sarvi; minä juon poikieni muistoksi. (*Eräs Sigurd'in miehistä antaa hälle juomasarven*). Terve teille pontevat poikani, jotka nyt ratsastatte sankarten viimeistä tietä! Kupari-portit eivät sulkeudu teidän jälkeenne, sillä teitä seuraa suuri joukko! (*juo, antaa sarven pois*). Ja nyt kotiin, Islantiin; Örnulf'in sankar-retki on päättynyt; vankassa puussa on ainoastaan yksi vihanta oksa jällellä enää, ja sitä pitää suojella. Missä on Thorolf?

EGIL (*isälleen*). Niin, näytäppäs mulle Thorolf! Örnulf sanoi, että hän laittaa mulle laivan ja siihen monta, monta meri-miestä.

ÖRNULF. Kiitos kaikille onnetarille, ett'ei Thorolf mua seurannut, sillä jos hänkin, — — ei, vaikka väkevä olenkin, — se isku olisi toki tuntunut tuiki raskaalta. Mutta miks'ei hän tule? Aina on hän ollut ensimmäinen isäänsä vastassa; sillä meistä molemmista tuntuu, kuin emme voisi elää päivääkään, näkemättä toisiamme.

GUNNAR. Örnulf, Örnulf!

ÖRNULF (*kasvavalla levottomuudella*). Haudan kolkko hiljaisuus vallitsee tässä, näen mä; — mikä teidän on — missä on Thorolf?

DAGNY. Sigurd, Sigurd, — nyt hänen pitää katkerimman kalkkinsa juoda!

GUNNAR. Vanhus! — Ei — — ja kuitenkin, sitä on mahdoton salata — —

ÖRNULF (*kiivaasti*). Poikani! Missä on hän?

GUNNAR. Thorolf on surmattu!

ÖRNULF. Surmattu! Thorolf? Thorolf? Haa, sä valehtelet!

GUNNAR. Kuumimman sydän-vereni antaisin, jos hänet henkiin saisin!

HJÖRDIS (*Örnulf'ille*). Itse oli Thorolf syypää kohtaloonsa; synkillä kertomuksilla ilmoitti hän sinun karanteen Egil'in päälle ja tappaneen hänet; — puoleksi vihamiehinä erosimme viimeksi toisistamme; sinä olet ennen surmannut sukulaisiani; ja paitsi sitä, — kuni avosuu nulikka käyttihe hän juhlassamme; hän suuttui leikistä ja käytti ilkeitä sanoja; — vasta silloin kiivastui Gunnar; vasta silloin hän poikasi surmasi; ja luullakseni oli hänellä kyllin syytä siihen.

ÖRNULF (*tyynejsti*). Sinä osoitat olevasi vaimo, sillä sinä käytät turhia sanoja. Mitä se hyödyttää? Kun Thorolf on surmattu, niin siinä on hänen satunsa loppu.

EGIL. Koska Thorolf on surmattu, en minä saakaan merimiehiä.

ÖRNULF. Et, Egil, — nyt olemme kadottaneet miehemme kumpainenkin. (*Hjördis'ille*) Isäsi lausui:

"Surun saattaa surmaajalle
Jökul'in — sen jälkeläinen."

Hyvin olet sinä pitänyt huolta siitä, että hänen sanansa toteutuivat. (*vaikenee hetkeksi, kääntyen erääseen mieheen*). Minne sai hän kuolin-haavan?

MIES. Keskelle otsaansa.

ÖRNULF (*tyytyväisnä*). Hm; se oli kunniallinen paikka; siis ei hän ollut selin surmaajaansa. Kaatuiko hän kyljelleen, vai Gunnar'in jalkoihin?

MIES. Puoleksi kyljelleen ja puoleksi Gunnar'iin päin.

ÖRNULF. Se ennustaa ainoastaan puolta kosta; niin, niin, — saamme nähdä!

GUNNAR (*läheten*). Örnulf, minä tiedän kyllä, ett'ei koko omaisuuteni riitä sinun vahinkoasi palkitsemaan; mutta vaadi minulta, mitä tahdot — —

ÖRNULF (*kiivaasti, keskeyttäen*). Anna mulle Thorolf'in ruumis, ja salli minun mennä! Missä lepää

Thorolfini?

GUNNAR (*viittaa äänetönnä perälle*).

ÖRNULF (*astuu pari askelta, kääntyy, jyreästi Sigurd'ille, Dagny'lle ja muille, jotka surkutellen aikovat seurata häntä*). Jääkää! Luuletteko Örnulf'ia seurattavan suru-huoneesta, kuni nyyhkivää naista! Jääkää, sanon ma! — Thorolf'in jaksan minä yksinäni kantaa, (*tyynesti, voimalla*). Surma sorti poikani kaikki; vaan ei kenkään toki näe minun köykistyvän! (*menee vitkaan ulos*).

HJÖRDIS (*teeskennellyllä naurulla*). Niin, menköön hän vain mielensä mukaan; nyt emme enää tarvitse liian suuria joukkoja, jos hän vielä mielisi vaatia meitä taisteluun! Tämä, Dagny — tämä oli ehkä viimeinen kerta, kuin isäsi lähti mokomien asioiden tähden Islannista!

SIGURD (*liikutettuna*). Voi, inhoittavaa!

DAGNY (*samoin*). Sinä saatat vielä pilkata häntä! Pilkata häntä — huolimatta siitä, mitä täällä tapahtunut on!

HJÖRDIS. Tehtyä tekoa pitää kiitettämän! Vihaa ja kosta vannon minä tän' aamuna Örnulf'ille; — Jökul'in surman voin kyllä unhoittaa, kaiken muun, paitsi kohtaloni häpäisemistä. Hän kutsui minua jalkavaimoksi; jos se olisinkin, ei mun sitä hävetä tarvitseisi; sillä Gunnar on sinun isääsi mahtavampi; hän on sinun omaa miestäsi mainiampi, kuuluisampi!

DAGNY (*vihassa*). Erehdyt, Hjördis, — ja heti saavat kaikki tietää, että sinä elät pelkurin katon alla!

SIGURD (*kiivaasti*). Dagny, mitä ai'ot!

GUNNAR. Pelkurin!

HJÖRDIS (*pilkkanaurulla*). Tiedottasi puhut sinä, ajelet tuulia takaa!

DAGNY. Sitä ei pidä salattaman enää; minä vaikenin, kunnes pilkkasit isääni ja kaatuneita veljiäni; minä vaikenin, kun Örnulf oli läsnä; sillä hänen ei pitänyt saada tietää Thorolf'in kaatuneen konnan iskusta; mutta nyt; — älä enää milloinkaan korskaile Gunnar'in sankartyöstä Islannissa; sillä Gunnar on pelkuri! Miekka, joka oli sinun ja pedonsurmaajan välillä, se riippuu mieheni kupeella, — ja rannerenkaasi lahjoitit sinä Sigurd'ille, (*ottaa sen kädestään, pitää sitä ilmassa*) — se on tässä!

HJÖRDIS (*raivossa*). Sigurd'ille!

JOUKKO. Sigurd! Sigurd'ihan sankartyön siis tekikin!

HJÖRDIS (*vavisten mielenliikutuksesta*). Hän, hänkö! — Gunnar, onko se totta!

GUNNAR (*jalolla tyyneydellä*). Kaikki on totta; paitsi että minä olen pelkuri — min'en ole pelkuri, enkä konnakaan.

SIGURD (*liikutettuna*). Et ole, Gunnar! etkä ole koskaan ollutkaan! (*toisille*). Eespäin, mieheni! Pois täältä!

DAGNY (*astuessaan ulos Hjördis'ille*). Kumpi on nyt uljain mies joukossa, minun mieheni vai sinunko? (*Menee Sigurd'in ja hänen seuransa kanssa*).

HJÖRDIS (*itseks.*). Nyt on minulla ainoastaan yksi teko jälellä; — yksi toimi täytettävä: Sigurd'in tai minun pitää kuolla!

Kolmas näytös.

(GUNNAR HERSE'N tupa. Päivä.)

(*Hjördis istuu penkillä vastapäätä pienempää kunnia-istuinta, punoen jousen-jännettä; pöydällä jousi ynnä moniaita nuolia*).

HJÖRDIS (*venytellen jännettä*). Se on sitkeä ja vahva; (*silmäys nuoliin*) kärjet raskaat ja terävät — (*antaa käsiensä vaipua alas*) mutta missä on käsi, joka —! (*kiivaasti*). Hän on pilkanut minua, pilkannut minua, hän — Sigurd! Minun täytyy vihata häntä enemmän kuin muita, sen hyvin huomaa; mutta monta päivää ei enää kulukkaan, ennenkuin minä olen — (*mietiskellen*). Niin, mutta käsi, käsi, joka sen työn tekee —?

(GUNNAR *äännetönnä; mietteissään perällä*).

HJÖRDIS (*pienen äännettömyyden jälkeen*). Kuinka jaksat, mieheni?

GUNNAR. Huonosti, Hjördis; tuota eilistä en saa mielestäni; se yhä sydäntäni vaivaa.

HJÖRDIS. Tee kuin minä; ota jotain työtä käsille.

GUNNAR. Niin kai pitää tehdäkin.

(*Äännettömyys; Gunnar kävelee edestakaisin, huomaa, lähestyy häntä*). Mitä sinä teet?

HJÖRDIS (*katsomatta häneen*). Punon jousen-jännettä; näethän sen.

GUNNAR. Jousen-jännettä — omista hiuksistasi!

HJÖRDIS (*omituisesti hymyillen*). Nykyään tehdään suuria töitä joka hetki; sinä surmasit kasvinveljeni, ja minä olen punonut tätä aamun-koitteesta saakka.

GUNNAR. Hjördis! Hjördis!

HJÖRDIS (*katsoo ylös*). Mitä nyt?

GUNNAR. Missä olit sinä viime yönä?

HJÖRDIS. Viime yönä?

GUNNAR. Sin'et ollut makuuhuoneessa.

HJÖRDIS. Mistä sen tiedät?

GUNNAR. Minä en saattanut nukkua; näin levottomia unia tuosta, — tuosta Thorolf'in seikasta; minusta oli, kuin olisi hän tullut ja — no niin, minä heräsin; silloin kuulin ihanan, kummallisen laulun hyrisevän; minä nousin; ra'otin ovea; — täällä, täällä istuit sinä rovion ääressä, — sen liekki oli sininen ja punainen, — sinä valmistit nuolia ja lausuit loihtu-runoja niitä vahvistaaksesi.

HJÖRDIS. Se oli tärkeän tarpeellista; sillä kova on rinta, joka niiden tänään lävistää pitää.

GUNNAR. Minä ymmärrän tarkoituksesi; sinä tahdot sortaa Sigurd'in.

HJÖRDIS. Hm, kenties.

GUNNAR. Sitä tahtoasi et milloinkaan perille saa. Sigurd'in kanssa elän minä sovussa, vaikka sinä kuinka mua kiihoittaisit.

HJÖRDIS (*kummallisella hymyllä*). Luuletko niin?

GUNNAR. Siitä olen vakuutettu!

HJÖRDIS (*tarjoo hänelle jänteen*). Sanoppa, Gunnar, — voitko au'aista tuon solmun?

GUNNAR (*koeteltuaan*). En, se on liian kova ja konstikkaasti punottu.

HJÖRDIS (*nousee*). Nornan langat ovat konstikkaammin punotut; niitä vielä vähemmin voit au'aista!

GUNNAR. Koukkuiset ovat voimallisten tiet; — niitä emme tunne kumpainenkaan.

HJÖRDIS. Yhden seikan tiedän toki varmaan: Sigurd saattaa meidät kumpaisenkin onnettomuuteen. (*Äännettömyys; Gunnar syvissä mietteissä*).

HJÖRDIS (*on hiljaa pitänyt häntä silmällä*). Mitä mietiskelet?

GUNNAR. Unta, jonka vast'ikään näin. Minä olin, näet, tehnyt pyytämäsi työn; Sigurd makasi hengetönnä tanterella; sinä seisoiit lähellä aivan kalpeana. Minä sanoin: "Oletko nyt iloinen, kun tahtosi on tapahtunut?" Mutta sinä nauroit ja vastasit: "Iloisempi olisin, jos sinä, Gunnar, makaisit tuossa Sigurd'in siassa."

HJÖRDIS (*pakoitetulla naurulla*). Huonosti tunnet sinä minut, jos mokoma hullumainen uni voisi mieltäsi rasittaa!

GUNNAR. Hm! — Sanoppa, Hjördis, mitä pidät tuvastamme?

HJÖRDIS. Totta puhuen, Gunnar, — se on välin mielestäni liian ahdas.

GUNNAR. Niin niin, sitä olen minäkin mietiskellyt; meitä on yksi liikaa.

HJÖRDIS. Ehkäpä kaksikin.

GUNNAR (*kuulematta sitä*). Mutta se parannetaan.

HJÖRDIS (*katsoo häneen kysyvästi*). Parannetaan? Sinä ai'ot siis — —?

GUNNAR. Valmistaa laivani ja purjehtia pois maasta; minä tahdon voittaa nyt kadotetun kunniani takaisin, kunniani, jonka kadotin sentähden, että sinä olit minulle rakkahin kaikesta maailmassa.

HJÖRDIS (*mietteissään*). Sinä lähdet pois maasta? Niin, niin, se lienee paras meille kummallekin.

GUNNAR. Siitä päivästä alkain, jolloin Islannista lähdimme, olen huomannut onnellisuutemme olevan poissa. Sinun luonteesi on ylevä ja vahva; välin minä sinua todella pelkään; mutta, kummallista — mutta kuitenkin minä sinua sanomattomasti rakastan; minä tunnen viehättävän pelon sinua kohtaan, — minusta tuntuu, että sinä voisit viekoitella minua ilkiöntöihin, ja kuitenkin pitäisin minä oikeana kaikkea, mitä sinä vaadit (*hiljaisella päänpudistuksella*). Käsittämättömät ovat nornan päätökset; Sigurd olisi sopiva puolisoiksi sulle.

HJÖRDIS (*huudahtaen*). Sigurd!

GUNNAR. Niin, Sigurd. Sinun silmiäsi pimittää nyt viha ja kostonhimo, muuten pitäisit häntä parempana. Sigurd'inlainen olisi minun pitänyt olla, niin olisin voinut sinun elämäsi hupaiseksi tehdä.

HJÖRDIS (*kovassa, vaan tukahdutetussa liikutuksessa*). Ja sen — sen luulet sinä Sigurd'in voivan?

GUNNAR. Hän on vahvaluontoinen, ja sen lisäksi ylevä, kuin sinäkin.

HJÖRDIS (*kiivaasti*). Jos niin on — (*malттаen*) yhdentekevä! (*hurjasti*) Gunnar, surmaa Sigurd!

GUNNAR. En milloinkaan!

HJÖRDIS. Petos ja kavaluus saattoi minut sinun vaimoksesi; — olkoon se unhotettu! Viisi ilotonta vuotta olen täällä istunut; — kaikki olkoon unhotettu sinä päivänä, jona Sigurd henkensä heittää!

GUNNAR. Minun käteni ei häntä vahingoittaa saa (*peräytyy tahdoltaan*). Hjördis, Hjördis, älä kiusaa minua!

HJÖRDIS. Siis täytyy minun etsiä toinen kostaja; kauvan ei Sigurd enää pilkkaa minua eikä sinua! (*puristaen käsiään pudistuttavaisessa kiukussa*). Dagnyn luona — tuon yksinkertaisen naisen luona hänen kanssaan puhelee hän luultavasti nyt kahdenkesken, maikaillen häntä, nauraen meitä; kertoo loukkauksesta, joka minua kohtasi, kun hän sinun sijassasi ryösti minut; kertoo, kuinka hän viekkaasti nauroi seisossaan pimeässä huoneessa, kun en häntä tuntenut!

GUNNAR. Sitä ei hän tee; ei, sitä hän ei tee!

HJÖRDIS (*kovaa*). Sigurd'in ja Dagny'n pitää kuolla! Minä en voi hengittää, ennenkuin ne kaksi ovat olemattomissa! (*aivan lähellä häntä, säihkyvin silmin, hurjasti, kuiskaten*). Jos siinä työssä voisit auttaa minua, Gunnar, — silloin eläisin kanssasi rakkaudessa; silloin puristaisin sinut syliini niin lämpimästi, niin hurjasti, kuin et koskaan ole osannut uneksiakkaan!

GUNNAR (*horjuen*). Hjördis! Sinä — —!

HJÖRDIS. Tuossa käteni, Gunnar; — sitten ovat pilviset päivämme ohitse; sitten en enää jätä tupaa, kun sinä sisään astut; en käytä kovia sanoja sinua kohtaan, en karkoita hymyäsi, kun iloinen olet; minä pukeudun silkkiin ja koristuksiin; jos lähdet retkille, seuraan minä sinua, — juhlassa istun vieressäsi, täytän juomasarvesi, juon onneksesi ja laulan kauniita runoja, jotka sydäntäsi ilahuttavat!

GUNNAR (*melkein voitettuna*). Tottako sinä mielisit — —!

HJÖRDIS. Enemmänkin, kymmentä vertaa enemmän, usko pois! Kosta vain! Kosta Sigurd'ille ja Dagny'lle, niin minä — (*keskeyttää, huomattessaan oven aukeavan*). Dagny, — tuletko sinä tänne!

DAGNY (*perältä*). Gunnar Herse; varusta kiireesti miehesi!

GUNNAR. Varustaa? Ketä vastaan?

DAGNY. Käre talonpoika lähestyy ynnä joukko henki-pattoja; ne aikovat hyökätä päällesi; Sigurd esti niiden aikeet äsken; mutta ken tietää — —

GUNNAR (*liikutettuna*). Sen on Sigurd tehnyt minun hyväkseni!

DAGNY. Sigurd on totisesti uskollinen ystäväsi.

GUNNAR. Ja me, Hjördis, — me ajattelimme —; niin, kuten sanoin, — kaikki sinun puheesi on loih-
kieltä; jok'ainoa teko, jonka sinä vain mainitset, näyttää minusta herttaiselta.

DAGNY (*kummastellen*). Mitä tarkoitat?

GUNNAR. En mitään, en mitään! Kiitoksia sanomastas, Dagny; nyt menen minä kokoomaan miehiäni.
(*menee, pysähtyy, läheten Dagny'a jälleen*). Sanoppas, — kuinka voipi Örnulf?

DAGNY. Älä kysykkään. Eilen vei hän Thorolf'in ruumiin laivaan; nyt par'aikaa luopi hän yhteis-hautaa
pojilleen tuonne meren rantaan. (GUNNAR *ääneti pois perällä*).

DAGNY. Ennen iltaa ei ole vielä vaaraa (*läheten*). Hjördis, minulla on vielä yksi asia taloon; minun
olisi sinun kanssasi puhuttavaa.

HJÖRDIS. Minun kanssani? Eilisestäkö tapauksesta?

DAGNY. Enimmästi siitä. Hjördis, kasvinsiskoni, älä vihaa minua; unhoita sanat, jotka suruni ja paha-
mieleni sai suustani silloin; anna anteeksi loukkaukseni sinua kohtaan; sillä, usko minua, nyt olen minä
kymmentä vertaa onnettomampi sinua!

HJÖRDIS. Onneton — sinäkö; — Sigurd'in vaimona?

DAGNY. *Minunhan* oli syy kaikkeen siihen, mitä tapahtui, — kiistaan, Thorolf'in kuolemaan, sinun ja
Gunnar'in pilkkaan. Kaikkeen olen minä syypää! Voi minua; — niin onnellinen oli kohtaloni tähän
saakka; mutta tämän päivän jälkeen en enää milloinkaan onnen hetkeä nauttia voi.

HJÖRDIS (*päähän pisti aate*). Mutta tätä ennen — näinä viitenä vuonna — tänä pitkänä aikana olet
ollut aina onnellinen?

DAGNY. Voitko sitä epäilläkkään!

HJÖRDIS. Hm; eilen en sitä epäillyt, mutta — —

DAGNY. Mitä tarkoitat?

HJÖRDIS. Noo, enpä juuri erinomaista; puhukaamme muista asioista.

DAGNY. Ei, ei, Hjördis, sanohan — —!

HJÖRDIS. Se ei sua hyödytä; kuitenkin, koska niin tahdot — (*ilkeästi*). Muistatko kerran, tuolla
Islannissa; — me olimme yhdessä, käräjissä isäsi Örnulf'in kanssa, ja istuimme leikki-siskojemme
seurassa käräjätuvassa, niinkuin naisten tapa on; silloin astui kaksi outoa miestä käräjätupaan.

DAGNY. Sigurd ja Gunnar.

HJÖRDIS. Ne tervehtivät meitä säädyllyisesti, istuivat penkille lähelle meitä, ja laskivat leikkiä
kanssamme. Muutamat tahtoivat tietää, minkätähden nuo kaksi retkeiliää sinne tulivat, ja arvelivat
eiköhän ne tulleet saarellemme valitsemaan itselleen vaimoa. Silloin sanoi Sigurd: "Vaikeaksi käypi
mulle löytää nainen, johon mieltä voisin." Örnulf hymyili, arvellen, ett'ei Islannissa ollut puute
ylhäisistä naisista eikä rikkaistakaan; mutta Sigurd vastasi: "Urhea nainen sankarille sopii. Sen, jonka
minä valitsen, ei pidä viihtyä alhaisissa vaiheissa; hänen mielestään ei saa mikään olla liian suuri;
viikinki-retkille pitää hänen mielellään seurata minua; sota-asussa pitää hänen käydä; hänen pitää
kiihoittaa minua taisteluun eikä räpyttää silmiään, kun kalpamme välkkyvät; sillä jos hän on
pelkurimainen, en minä hänestä kunniaa saa." Eikö totta, niinhän Sigurd lausui?

DAGNY (*väistellen*). Niin — mutta — —

HJÖRDIS. *Semmoinen* piti sen naisen olla, joka hänen elämänsä hupaiseksi tekisi; ja sitten —
(*halveksivalla hymyllä*) sitten valitsi hän *sinut*!

DAGNY (*tuskallisesti hämmästyen*). Haa, sinä tarkoitat — —?

HJÖRDIS. Kas, sentähden lienet sinä käyttänytkin ylevästi, vaatinut kunnioitusta kaikilta,
saattaaksesi kunniaa Sigurd'ille; — eikö totta?

DAGNY. En, Hjördis, mutta — —

HJÖRDIS. Sankartoihin hän sinä toki häntä kiihoittanut olet, seurannut häntä sota-asussa, riemastunut kohtaloosi tulisimmassa taistelossa; — eikö niin?

DAGNY (*hyvästi liikuttuna*). En, en!

HJÖRDIS. Oletko siis ollut pelokas, jotta Sigurd on saanut häpeätä sinusta?

DAGNY (*voitettuna*). Hjördis, Hjördis!

HJÖRDIS (*pilkallisesti hymyillen*). Mutta kohtalosi oli kuitenkin onnellinen; — luuletko Sigurd'inkin saattavan sanoa samoin?

DAGNY. Anna minun olla. Voi mua; sinä olet saanut minun liiaksi ymmärtämään itseäni!

HJÖRDIS. Leikki-sana vain, niin sinä paikalla itket! Älä sen enempää ajattele koko asiata. Katsoppas, mitä minä olen tänäpäpä tehnyt; (*ottaa moniaita nuolia pöydältä*). — katsos noita teräviä kärkiä! Eikö totta, olenhan minä mestari nuolia teroittamaan!

DAGNY. Ja myöskin niitä *käyttämään*; mainion tarkasti tapaat sinä sydämeen! Kaikki mitä äsken sanoit mulle, — sitä en koskaan ennen ajatellut. (*kiivaammin*) Vaan että Sigurd —! Minä olen siis koko tämän pitkän ajan ainoastaan raskauttanut Sigurd'in päiviä ja saattanut hänelle häpeätä vain; — mutta — ei, ei, se ei voi olla totta!

HJÖRDIS. No, no, rauhoitu, Dagny; eihän se olekkaan totta. Niin, jos Sigurd'in mieli vielä olisi entisellään, voisi tuo kaikki olla totta; silloin, kun hän Islannissa oli, paloi hänen mielessään halu päästä kuuluisimmaksi mieheksi maassa; — nyt hän tyytyy vähempäänkin onneen.

DAGNY. Ei, Hjördis, Sigurd'in mieli pyrkii yhä vielä yhtä korkealle, kuin ennenkin; nyt huomaan varsin hyvin, minä en ole sopiva vaimoksi hänelle; hän on salannut sen minulta; mutta se ei saa kestää kauvemmin enää.

HJÖRDIS. Mitä ai'ot?

DAGNY. Minä en tahdo kauvemmin estää hänen aikeittensa kulkua; minä en tahdo kauvemmin olla hänen rasituksenaan.

HJÖRDIS. Sinä arvelet siis — —?

DAGNY. Hiljaa, joku tulee!

(MIES *perältä*).

MIES. Sigurd viikinki lähestyy taloamme!

HJÖRDIS. Sigurd! Käske Gunnar tänne.

MIES. Gunnar ratsasti kokoomaan naapureitaan; sillä Kåre talonpoika aikoo — —

HJÖRDIS. Hyvä, hyvä, sen tiedän; saat mennä! (*Mies menee; Dagny'lle, joka myöskin aikoo mennä*). Minne ai'ot?

DAGNY. Ulos, ett'en tapaisi Sigurd'ia. Minä huomaan jo varmaksi, meidän on eroaminen toisistamme; mutta *nyt heti* keskustella hänen kanssaan, — en, en, sit'en saata (*menee vasemmalle*).

HJÖRDIS (*äänetönnä hetken katseltuaan hänen jälkeensä*). Ja häntä ai'oin minä — (*jatkaa ajatustaan katseella jousen-jänteeseen*). Kehno olisi mokoma kosto; — ei, nyt keksin keinon kostavamman! Hm; raskasta on kuolla, mutta toisinaan toki vielä raskaampi elää! (SIGURD *perällä*).

HJÖRDIS. Sinä etsit Gunnar'ia, arvaan ma; istu, kyllä hän kohta tulee. (*aikoo mennä*).

SIGURD. Jää; sinua minä etsin enemmän, kuin häntä.

HJÖRDIS. Minua?

SIGURD. Ja hyväpä oli, että sinut tapasin yksinäsi.

HJÖRDIS. Jos tulit herjaamaan minua, on sinusta kai yhdentekevä, vaikka tupa olisi täpö täynnä ihmisiä.

SIGURD. No niin, minä tiedän kyllä sinun ajatuksesi minusta.

HJÖRDIS (*katkerasti*). Ehkä olen ajatellut sinusta väärin. En, en, Sigurd, myrkyllinen olet sinä ollut

mulle koko elämäsi ajan. Muista, sinähän käyttihet viekkaasti Islannissa; sinähän istuit silloin luonani huoneessani ja, teeskennellen lempeä minua kohtaan, nauroit kavaluutesi onnistumiselle, työnsit minut Gunnar'ille, sillä hänelle olin minä muka tarpeeksi hyvä, — ja purjehdit sitte pois maasta, vieden muassasi naisen, jota totisesti rakastit!

SIGURD. Paljon mahtaa miehen mieli; mutta suuria tekoja johtaa sallimus, — niin on käynyt sinun ja minun.

HJÖRDIS. Totta sekin; pahat nornat vallitsevat maailmaa; mutta niiden mahti on mitätön, elleivät omasta povestamme apua löydä. Onnen saavuttaa se, joka uljaasti nornojen kanssa taisteluun käypi; — *sen* teen minä nyt.

SIGURD. Mitä tarkoitat?

HJÖRDIS. Minä käyn voimien koetteluun niiden kanssa — niiden kanssa, jotka ovat minua ylempänä. Mutta älkäämme puhelko enempää siitä; minulla on paljon tekemistä tänään (*istuu pöydän ääreen*).

SIGURD (*lyhyen äänettömyyden jälkeen*). Sinä valmistat oivallisia aseita Gunnar'ia varten.

HJÖRDIS (*hiljaisella hymyllä*). Ei Gunnar'ia *varten*, vaan sinua *vastaan*.

SIGURD. Yhdentekevätähän se.

HJÖRDIS. Niinpä kyllä, sitenhän täytynee olla; sillä jos minä olen tasavoimainen nornan kanssa, täytyy sinun ja Gunnar'in ennemmin tai myöhemmin — (*keskeyttää, nojautuu taaksepäin pöytää vastaan, katselee, vihuillen, häntä — eri äänenvärillä*). Hm; tiedätkö, mikä toisinaan on minun mielityöni? Usein huvittaa minua luoda mieleeni hauskoja kuvia; silloin istun ummistaen silmäni ja alan mietiskellä: Nyt tulee Sigurd väkevä maahan; — hän aikoo polttaa meidät huoneillemme, minut ja mieheni. Kaikki Gunnar'in miehet ovat kaatuneet. Ainoastaan Gunnar ja minä olemme elossa; — katto sytytetään ulkopuolelta; — "Jousen-ampuma," sanoo Gunnar, "Yksi ainoa Jousen-ampuma voisi meidät pelastaa;" — samassa katkeepi jänne — "Hjördis, leikkaa toinen palmikkosi ja puno siitä jousen-jänne, — henki on kaupan!" Mutta minä vain nauran — "Palakoon, palakoon — elämäni ei ole minusta hiuskourallisen arvoinen!"

SIGURD. Sinun lauseissasi on kummallinen mahti (*lähenee häntä*).

HJÖRDIS (*katselee häntä kylmästi*). Viihdytkö sinä minun luonani?

SIGURD. Sinä luulet minun sydämessäni kytevän vihaa sinua kohtaan. Hjördis, nyt puhuttelemme toisiamme viimeisin kerran; on jotain, joka kalvaa mieltäni kiduttavan taudin voimalla, min'en saata matkustaa tuo tuska povessani; sinun pitää tuntea minut paremmin.

HJÖRDIS. Mitä tahdot?

SIGURD. Kertoa sinulle sadun.

HJÖRDIS. Onko se surullinen?

SIGURD. Surullinen kuni ihmis-elämä.

HJÖRDIS (*katkerasti*). Tiedätkö sinä mitään ihmis-elämän surullisuudesta?

SIGURD. Sen saat itse päättää, kun olet kuullut kertoelmani.

HJÖRDIS. No, kerro; minä sill'aikaa jatkan työtäni (*Sigurd istuu pienelle rahille hänen oikealle puolelleen*).

SIGURD. Oli kerran kaksi retkeiliää, jotka purjehtivat Norjasta, ansaitakseen kultaa ja kunniaa; ne olivat vannoneet toisilleen ystävyyttä, ja pitivät rehellisesti valansa retkeillessään ylt'ympäri.

HJÖRDIS. Ja noiden kahden retkeiliäin nimet oli Sigurd ja Gunnar?

SIGURD. No niin, mainitkaamme heitä vaikkapa niilläkin nimillä. Vihdoin viimein saapuivat he Islantiin; siellä asuu vanha piirin vanhin, joka Harald-kuninkaan aikana oli muuttanut sinne Norjasta. Hänen talossaan oli kaksi ihanata naista; mutta toinen niistä, hänen kasvatetyttärensä, oli toki etevin; sillä hän oli älykäs ja ylevämielinen, ja retkeiliät puhelivat hänestä keskenään, eikä kumpikaan heistä ollut nähnyt kauniimpaa olentoa, niin arvelivat.

HJÖRDIS (*huomiotaan teroittaen*). He arvelivat siten? — Kumpainenkin? Pilkkaatko minua!

SIGURD. Öin päivin oli hän Gunnar'in mielessä, ja samoin myöskin Sigurd'in; mutta molemmat vaikenivat; eikä naisesta voinut huomata, miellyttikö Gunnar häntä, mutta Sigurd ei häntä liioin huvittanut, sen voi helpommin huomata.

HJÖRDIS (*hengästyneenä*). Jatka, minä pyydän —!

SIGURD. Mutta sitä enemmän ajatteli Sigurd häntä; vaan sitä ei kenkään tiennyt. Eräänä iltana sattui heidän luonaan olemaan pidot; illan kuluessa vannoi tuo ylevä nainen, ett'ei kukaan saisi häntä omakseen, paitsi se, joka tekisi sankartyön, jonka hän esitti. Riemusta kohoili silloin Sigurd'in rinta; sillä hän tunsu voivansa täyttää tuon teon; mutta Gunnar kutsui hänet erikseen, ilmoitti rakkautensa; — Sigurd salasi omansa, ja meni sitte — —

HJÖRDIS (*huudahtaen*). Sigurd, Sigurd! (*hilliten itseään*). Ja tuo satu — onko se totta?

SIGURD. On varmaan. Toisenhan meistä täytyi väistyä; Gunnar oli ystäväni; toisin en voinut tehdä. Siten tulit sinä Gunnar'in puolisoksi, ja minä kihlasin toisen naisen.

HJÖRDIS. Ja rakastuit häneen?

SIGURD. Minä opettelun kunnioittamaan häntä; mutta yksi ainoa nainen on, jota Sigurd on rakastanut, se nainen, joka oli häntä kohtaan vastahakoinen heti ensi päivästä, jolloin tapasivat toisensa (*nousee*). Siinä loppuu satuni, erotkaamme nyt. — Jää hyvästi, Gunnar Herse'n vaimo; me emme tapaa toisiamme enää milloinkaan.

HJÖRDIS (*hypähtää*). Jää! Voi meitä kumpaistakin; Sigurd, mitä sinä olet tehnyt!

SIGURD (*hämmästyen*). Minäkö tehnyt? Mikä sua vaivaa?

HJÖRDIS. Ja tuon sanot minulle nyt! Vaan ei, — tuo ei voi olla totta!

SIGURD. Me puhelemme nyt viimeisen kerran; jok'ainoa sana on totta; — minä tahdoin saada sinun lempeämmin tuomitsemaan minua, siksi täytyi mun nyt puhua.

HJÖRDIS (*kohottaa ehdotta kätensä, katselee häntä hiljaisella hämmästyksellä*): Rakastanut — rakastanut minua — sinä! (*kiivaasti, astuen aivan lähelle häntä*). Min'en usko sinua! (*tuijottaa häneen, puhkeaa puhumaan raivoisalla tuskalla*). Kuitenkin — on — se on totta ja — onnetonta meille kummallekin! (*lyöpi kädet kasvoilleen, poistuu*).

SIGURD (*kauhastuen*). Hjördis!

HJÖRDIS (*hiljaa, itkun ja naurun vaiheella*). Älä huoli minusta! Minä tarkoitin vain sitä, että — (*laskee kätensä hänen käsivarrelleen*). Sigurd, sinä et kertonut satuasi loppuun saakka; tuo uljas nainen, jonka mainitsit, — hän on vastannut lempeesi lemmellään!

SIGURD (*peräytyen*). Sinä!

HJÖRDIS (*maltilla*). Niin, Sigurd, minä olen lempinyt sinua, minä myönnän sen nyt. Sinä sanot minun olleen ääneti ja kylmäkiskoinen sinua kohtaan; mitähän muuta voipi nainen tehdä? Jos olisin tuonut lempeeni tarjolle, olisin arvoni tyyni kadottanut. Sinua olen aina pitänyt uljahimpana miesten suvussa; ja kun tiesin sinun olevan toisen puolisona, — se synnytti mieleeni tuon katkeruuden tunteen, jota en itsekkään ymmärtänyt!

SIGURD. Onnettomuuteen on nornamme syössyt meidän kummankin.

HJÖRDIS. Oma syysi; uskaljaasti, urhokkaasti pitää miehen käyttäidä. Kun esitin tuon vaikean ehtoni sille, joka tahtoi minut omakseen, silloin varmuuden toivolla sinua ajattelin; — ja kuitenkin sinä — —

SIGURD. Minä tunsin Gunnarin sielun-taudin; ainoastaan minä voin sen parantaa; — mitähän muuta saatoinkaan valita? Ja kuitenkin, jos olisin tiennyt, mitä nyt tiedän, en voisi teoistani vastata; sillä mahtava on lemmen voima.

HJÖRDIS (*reippaasti*). No niin, Sigurd, — onneton arpa on vuodet pitkät pitänyt meidät eroitettuina toisistamme; nyt on pulma kehkiytynyt; tulevat ajat mennehet palkitkoot.

SIGURD (*pudistaen päätään*). Se ei voi tapahtua; täytyyhän meidän erota jälleen.

HJÖRDIS. Meidän ei täydy. Minä rakastan sinua, sen tohdin nyt häpeämättä tunnustaa; sillä rakkauteni ei ole huikentelevainen, kuni hentojen naisten; vaikka olisin mies, — kaikkien voimallisten kautta, en voisi sua rakastaa vakavammin, kuin nyt! Siis, Sigurd! Onnemme vaatii sankar-työtä; me olemme vapaat, kun tahdomme, ja pelimme on voitettu.

SIGURD. Vapaat? Mitä tarkoitat?

HJÖRDIS. Mitähän on Dagny sinulle? Mitä hän voipi sinulle olla? Ei enempää, kuin Gunnarkaan minulle salaisissa ajatuksissani. Mitä merkitsee kahden kehnon hengen hukkaaminen?

SIGURD. Hjördis, Hjördis!

HJÖRDIS. Jääköön Gunnar tänne; palatkoon Dagny isänsä kanssa Islantiin; rauta-asussa seuraan minä sinua, mihin ikinä matkustat. (*Sigurd liikutettuna*). Vaimonasi en sua seurata ai'o; sillä minä olen ollut toisen oma, ja se nainen elää vielä, joka on levännyt lähellä sinua. En, Sigurd, en vaimonasi, vaan moisenä väkevänä naisena, kuni Hilde'n siskot, seuraan sinua, innostutan sinua taisteluun ja urostöihin, että nimesi tulisi kuuluisaksi kaikkialla; miekkaleikissä seisoa sua lähinnä, sankartesi seurassa olen myrskyssä viikinki-retkillä; ja kun vihdoin draappasi lausutaan, mainitaan Sigurd ja Hjördis yhdessä!

SIGURD. Tuommoinen oli muinoin ihanin unelmani, nyt on jo myöhäistä; Gunnar ja Dagny ovat välilläimme, ja siihen on niillä kummallakin oikeus. Minä menetin nuoruuteni lemmen Gunnar'in tähden; — tuska, minkä siitä kärsin, ei saa omaa tekoani turhaksi tehdä. Ja Dagny sitten; — uskollisena ja luottavaisena jätti hän kotinsa ja heimonsa; hänen ei kuuna kulloinkaan pidä ajatteleman, että minä kaipaisin Hjördis'ia, kun hän minut syliinsä sulki.

HJÖRDIS. Ja moisen asian tähden ai'ot raskauttaa elämäsi vaiheita! Pääseekö silloin voimasi, kykyisi käytäntöön, näkyviin luontososi ylevät lahjat? Ja luuletko minun voivan kauvemmin kestää kohtaloani, yhäti istua yksinäisyydessä Gunnar'in kartanossa? Ei, Sigurd, usko pois, sinun-laisesi miehen maine ei saa haihtua. Eerik hallitsee Norjan valtakuntaa, nouse häntä vastaan; monta urheata sankaria yhtyy seuraasi uskollisina toverina; voittamattomalla mahdolla raivaamme tiemme, taistelemme, yhä vain taistelemme, taukoomatta, kunnes sinä istut Harald Kaunotukan valta-istuimella!

SIGURD. Hjördis, Hjördis! noin olen uneksinut nuoruuteni hurjuudessa; nyt olkoon kaikki unohdettu; — älä minua kiusaa!

HJÖRDIS (*ylevästi*). Norna neuvoo meitä vetämään samaa köyttä; sitä emme voi muuttaa; hyvin huomaan nyt elämäni kutsumuksen: Tehdä sinut kuuluisaksi kaikkialla. Sinä olet ollut mielessäni joka päivä, joka hetki, jonka olen täällä viettänyt; minä tahdoin riistää sinut sydämestäni pois, vaan en sitä voinut; nyt ei se ole tarpeenkaan, kun tiedän sinun minua rakastavan.

SIGURD (*pakoitetulla kylmyydellä*). Jos niin on, — kuule, — minä olen sinua rakastanut; nyt en enää sua rakasta; — ne ajat olen jo unhoittanut.

HJÖRDIS. Sigurd, nyt valhettelit! Sen arvoinen olen minä toki, että — jos olet mua rakastanut — et mua milloinkaan unhoittaa voi.

SIGURD (*kiivaasti*). Mun täytyy; nyt minä tahdon sinut unhoittaa!

HJÖRDIS. Vaikka niinkin; mutta sin'et *voi*! Sinä ai'ot estää minua; mutta se ei onnistu; vielä ennen iltaa pitää Gunnar'in ja Dagny'n tietämän kaikki.

SIGURD. Haa, sitä et tee!

HJÖRDIS. Sen teen!

SIGURD. Huonosti tunnen sinut siit; ylevämielisenä pidin sua muinoin.

HJÖRDIS. Pahat päivät synnyttävät pahoja ajatuksia; liiaksi olet sinä luottanut minuun. Minä tahdon, minun täytyy seurata sinua, — elossa ja taistelossa; ahtaalta tuntuu oloni Gunnar Herse'n tuvassa!

SIGURD (*painolla*). Mutta miehen kunniaa olet aina toki arvossa pitänyt; täysi syy on taisteluun minun ja Gunnar'in välillä. Jos hän minun lyömästäni kaatuu, — ilmoittaisitko sittenkin kaikki, seuraten minua?

HJÖRDIS (*hämmästyen*). Minkätähden sitä kysyt?

SIGURD. Vastaa ensin; mitä tekisit, jos minä surmaisın miehesi?

HJÖRDIS (*katsellen tarkasti häneen*). Minun täytyisi vai'eta, enkä saisi lepoa ennen, kuin olisin surmannut sinut.

SIGURD (*hymyillen*). Hyvä, Hjördis; — senpä tiesinkin.

HJÖRDIS (*äkkiä*). Mutta niin ei saa tapahtua!

SIGURD. Niin täytyy tapahtua; itse olet sinä heittänyt arpaa minun ja

Gunnar'in hengestä!

(GUNNAR *ja muutamia *miehiä* tulee perältä*).

GUNNAR (*synkästi Hjördis'ille*). Kas niin; nyt itävät siemenet, kylvänyt olet!

SIGURD (*läheten*). Mikä vastoinkäyminen on kohdannut sinua?

GUNNAR. Sinäkö, Sigurd! Mikäkö vastoinkäyminen? Se vain, jota mun oli odottaminenkin. Heti kun vaimosi Dagny'n sanoman Kåre-talonpojan lähestymisestä kuulin, ratsastin etsimään apua naapureiltani.

HJÖRDIS (*pingolla*). No?

GUNNAR. Kieroja lauseita kuulin kaikkialla; käytöstäni Kårea kohtaan sanottiin epärehelliseksi; — hm, sanottiinpa muutakin, jota en saata kertoa; — häväisty mieshän olen minä; onhan minun sanottu tehneen konnan-töitä; nyt pidetään häpeänä yhtyä minun kanssani asioihin.

SIGURD. Kauvan ei sitä häpeänä pidetä; vielä ennen iltaa on miehistösi kylläksi suurilukuinen, voidaksesi lähteä Kåre'a vastaan.

GUNNAR. Sigurd!

HJÖRDIS (*hiljaa voittoriemulla*). Haa, tiesinhän sen!

SIGURD. Mutta samalla on myöskin rauha meidän välillä rikottu; sillä kuulehan sanani, Gunnar Herse, — sinä olet surmannut vaimoni heimolaisen, Thorolf'in, ja siitä kutsun sinut kaksintaisteluun huomisaamuna päivän koittaissa!

HJÖRDIS (*kovassa sisällisessä tuskassa askeleen lähemmäksi Sigurd'ia, maltaa, seisoo jäykkänä seuraavan puheen ajan*).

GUNNAR (*suuresti hämmästyen*). Kaksintaisteluun! Minäkö! — Sinä lasket leikkiä, Sigurd!

SIGURD. Kaksintaisteluun olet sinä nyt laillisesti kutsuttu; siinä on arpaleikki elämästä ja kuolemasta; toisen meistä täytyy kaatua!

GUNNAR (*katkerasti*). Haa, nyt älyän. Sinä puhelit täällä kahdenkesken Hjördis'in kanssa; hän on jälleen kiihoittanut sinua!

SIGURD. Kentiesi! (*puoleksi Hjördis'ille*). Ylevämielisen naisen pitää puolustaa miehensä kunniaa. (*miehille perältä*). Ja te, miehet, menkää nyt sanomaan Gunnar'in naapureille, että hän huomenna taistelee minun kanssani; pelkuriksi ei sano kukaan sitä miestä, joka käypi Sigurd viikinkiä vastaan! (*Miehet menevät perältä*).

GUNNAR (*reippaasti läheten Sigurd'ia, puristaa kovin liikutettuna hänen käsiään*). Sigurd, uljas veljyeni, vasta nyt ymmärrän käytöksesi. Nyt panet sinä henkesi alttiiksi minun kunniani tähden, niinkuin muinoin minun onneni tähden!

SIGURD. Kiitä, vaimoasi; hänen on suurin osa teostani. Huomenna päivän koittaissa — —

GUNNAR. Kohtaamme toinen toisemme (*vienosti*). Kasvin-veikkoni, tahdotko hyvän miekan minulta? se on kallisarvoinen lahja.

SIGURD. Kiitos; mutta anna sen riippua; — tietämätöntä on, tarvitsenko minä sitä enää seuraavana iltana.

GUNNAR (*puristaa hänen kättään*). Jää hyvästi, Sigurd!

SIGURD. Hyvästi jälleen, ja onnea toimeesi! (*Eroavat, Gunnar vasemmalle, Sigurd, luotuaan silmäyksen Hjördis'iin, perältä pois*).

HJÖRDIS (*äänettämyys, hiljaa, mietteissään*). Kaksintaisteluun huomenna? Kumpi kaatuu? (*vaikenee, päteväällä päätöksellä*). Kaatukoon kumpi tahansa, — Sigurd ja minä yhdymme kuitenkin!

Neljäs näytös.

(*Meren rannikko. Ilta; kuu pilkistelee tuon tuostakin rajuilman pilven-lohkareiden lomitse. Perällä*

musta vasta luotu hauta).

(ÖRNULF *istuu paljain päin kivellä oikealla, etualalla, kyynärpäät polvien nojassa, hän on peittänyt kasvonsa käsiinsä. Miehet haudanpeittämistyössä, muutamat näyttävät valkeata soitsuilla. Vähän ajan kuluttua tulee SIGURD ja DAGNY majasta, jossa rovio palaa).*

DAGNY (*alhaisella äänellä*). Tuossa istuu hän vielä. (*estää Sigurd'ia*). Älä, älä puhuttele häntä!

SIGURD. Oikeassa olet; olisi liian aikaista; istukoon hän vielä itsekseen.

DAGNY (*menee oikealle, tyynellä surulla tarkastellen isäänsä*). Niin vahva oli hän vielä eilen, nostaessaan Thorolf'in ruumiin hartioilleen; vahva oli hän hautaa kaivettaissa; mutta kun viimeinen hänen pojistaan sinne laskettiin ja multaa sekä kiviä heitettiin niiden päälle, — silloin suru hänen voimansa mursi, silloin hän masentui. (*pyhkii kyyneleitään*). Sanoppas, Sigurd, milloin ai'ot lähteä kotiin Islantiin jälleen?

SIGURD. Heti, kun vain raju-ilma asettuu ja kun saan asiani Gunnar Herse'n kanssa lopulliseen päätökseen.

DAGNY. Ja sitten ostat maata, rakennat talon, etkä milloinkaan enää retkille lähde?

SIGURD. Niin niin, — sen olen sinulle luvannut.

DAGNY. Ja voinehan minä uskoa Hjördis'in pettäneen minua sanoessaan, että olen kelvoton puolisoksi sinulle?

SIGURD. Niin, niin, Dagny, luota minun sanoihini vain.

DAGNY. Siis olen iloinen jälleen ja koetan unhoittaa kaikki nuo ikävät tapaukset. Talvisaikoina, pitkillä iltapuhteilla puhelemme sitten aina keskenämme Gunnar'ista ja Hjördis'istä, ja — —

SIGURD. Ei, Dagny, jos onnellisuuttamme säilyttää tahdot, älä milloinkaan mainitse Hjördis'in nimeä, kun olemme kotonamme Islannissa!

DAGNY (*hellästi nuhdellen*). Kohtuuton on vihasi häntä kohtaan, Sigurd. Sigurd, se ei ole ylevän käytöksesi mukaista!

MIES (*läheten*). Kas niin, nyt on hauta katettu.

ÖRNULF (*kuni heräten*). Hautako? Onko — vai niin — —

SIGURD. Puhuttele häntä nyt, Dagny!

DAGNY (*läheten Örnulf'ia*). Isä, täällä ulkona on kylmä; näkyy nousevan raju-ilma yöksi.

ÖRNULF. Hm; älä siitä huoli; haudan seinät ovat tarpeen tiiviit ja kattona turpehet taajat; he lepäävät siellä rauhan helmassa. Ei mikään myrsky häiritse heitä.

DAGNY. Niin, mutta sinä — —

ÖRNULF. Minäkö? Minun ei ole kylmä.

DAGNY. Sin'et ole nauttinut tänään mitään; etkö mene sisään? Illallispöytä odottaa.

ÖRNULF. Odottakoon vaan; minun ei ole nälkä.

DAGNY. Mutta usko minua, sinun ei ole hyvä noin istua täällä hiljaisuudessa, yhdessä kohden; sin'et ole siihen tottunut?

ÖRNULF. Se on totta; minä tunnen tuskan rinnassani; min'en saata oikein hengittää (*peittää kasvonsa käsiinsä. Äännettömyys; Dagny istuu hänen viereensä*).

DAGNY. Huomenna laitat kai laivasi kuntoon ja lähdet kanssamme Islantiin?

ÖRNULF (*katsomatta ylös*). Mitä minä siellä teen — Ei, minä tahdon päästä poikieni luokse.

DAGNY (*katkerasti*). Isä!

ÖRNULF (*nostaa päätään*). Mene sisään, ja anna minun olla; kun raju-ilma vain saapi yön tai pari mua

vihureillaan vilvoitella, täyttyypi toivoni, luulen ma.

SIGURD. Noin et saa ajatella!

ÖRNULF. Kummastuttaako teitä, että mieleni lepoa halajaa? Onhan päivätyöni päättynyt; poikani olen haudannut, (*kiivaasti*). Antakaa mun olla rauhassa! — Menkää, menkää! (*peittää jälleen kasvonsa*).

SIGURD (*hiljaa Dagny'lle joka nousee*). Anna hänen istua vähän aikaa vielä.

DAGNY. En, minä koetan vielä yhtä keinoa; — minä tunnen hänet. (*Örnulf'ille*). Päivätyösi on päättynyt, sanoit sä; mutta se ei ole päättynyt. Poikasi olet haudannut; — mutta olethan runoniekka; Sopiva on runoilla heidän muistokseen.

ÖRNULF (*pudistaen päättään*). Ei, ei; eilen olisin voinut, tänään olen liian vanha.

DAGNY. Mutta sinun täytyy toki; kunnan miehiä olivat poikasi kaikki; runo heistä laatia pitää; eikä heimossa ole muita, kuin sinä, joka sen taidat.

ÖRNULF (*kysyvästi katsellen Sigurdia*). Runoilla? Mitä luulet sinä, Sigurd?

SIGURD. Se on kohtuullista! tee niinkuin Dagny sanoi.

DAGNY. Pahakseenhan panisivat naapurisikin Islannissa, ellei, Örnulf'in jälkeläisten perintö-olutta juodessa, niille seipitettyä runoa kuuluisi. Ajoissa ehdit toki vielä poikiasi seurata.

ÖRNULF. Olkoon sitte, minä koetan; ja sinä, Dagny, kuultelee tarkasti, että sittemmin voit uurtaa runo-kapulaan! (*Miehet lähenevät soitsuineen, ryhmään; Örnulf vaikenee hetkeksi, miettii vähän aikaa, sitte.*)

Sinä, sä Synkkämieli,
Bragen sult' ei kieltä;
Runoilian raskas
Murhe murtaa mieltä.

Runotar soi runsaan
Laulunlahjan mulle; —
Äänen onnelleni
Nyt näin vainotulle.

(*nousee*).

Nornan nurjan nuoli
Surmas sankarini,
Rauhain ryösti multa;
Kaatoi kallihini.

Seitsemän sai poikaa
Örnulf jumalilta,
Nyt on ukko yksin,
Edess' elon ilta.

Seitsemän nuo poikaa
Uljast', urhokasta
Maa niinkuin aita
Luoja pahimmasta.

Aitain kallis kaatui,
Poikani kun kuoli,
Woimaton on vanhus,
Seuraajansa huoli.

Thorolf kuoposeni!
Uljain, urhokkaisin!
Haikentein haihtois,
Sun jos jälleen saisin!

Wieno kevään kukka,
Kaunis, kuuliainen,
Warttunut ois kunnan

Sankariksi vainen.

Uliv-haava tuskan
Tuotti tuntuvimman;
Murhe mursi mielein
Ennen ankarimman.

Onnellisuuteni
Norna nurjuudessaan
Tuskan tuho-töillä
Ryösti raadellessaan.

Jumalat jos julki
Jousein jännittäisi
Yhteen sankartyöhön: —
Kosto eipä jäisi.

Yks' ois yritykseini:
Kostaa uomalleni,
Joka multa kaikki
Wei — nyt viimeiseni!

Ryöstikö se *kaikki*?
Ei, se sit' ei saanut;
Wiel' ei ole voima
Suttung-siman laanut.

(*Kasvavalla innolla.*)

Poikani se ryösti,
Kaikki ryöstää voipi —
Runoissani runsas
Suruni tok' soipi.

Sainhan laulun-lahjan
Kauniin kallihimman; —
Suruin sillä syömmeen
Kätken katkerimman!

Terve, sankarpoikain!
Teille riemu loistaa! —
Jumalien lahja
Maiset tuskat poistaa!

(*syvä henkäys, pyyhkii hiukset otsaltaan ja lausuu tyyneästi:*)

Kas niin; nyt on Örnulf raitis ja voimissa taasen (*miehille*).

Nyt, poiat, illallispöytään; meill' on ollut raskas päivä tänään! (*menee miehineen pursisuojaan.*)

DAGNY. Kiitos olkoon taivahan pyhille, jotka tuon mainion neuvon mieleeni johdattivat! (*Sigurd'ille*).
Etkö tahdo mennä sisään?

SIGURD. En, minua ei haluta. Sanoppas, onko kaikki jo huomiseksi valmistettu?

DAGNY. On; silkillä kirjailtu vaate on valmiina majamme penkillä; mutta minä tiedän niin varmaan, että sinä Gunnar'in voittajana palajat, ett'en edes ole itkenyt tuon kaksitaistelun tähden.

SIGURD. Taivahan voimat suokoot, ett'ei sinun koskaan tarvitseisi itkeä minun tähteni (*pysähtyy katselemaan ulos*).

DAGNY. Mitä kuultelet?

SIGURD. Etkö kuule — *tuolla*! (*osoittaen vasemmalle*).

DAGNY. Kuulen, kummallinen raju-ilma kiittää meren ylitse!

SIGURD (*menessään vähän perällepäin*). Hm, tuo raju-ilma vielä kovia rakeita viskelee. (*huutaa*).
Ken siellä?

KÅRE TALONPOIKA (*ulkona, vasemmalla*). Tuttuja miehiä, Sigurd viikinki!
(KÅRE-TALONPOIKA *sekä *joukko aseellisia miehiä* vasemmalla*).

SIGURD. Minne ai'otte?

KÅRE. Gunnar Herse'n taloon!

SIGURD. Rauhattomissa tuumissa?

KÅRE. Niin, ole varma siitä! Sinä estit mua ennen, mutta nyt, luulen, on se hyvinkin mieleesi!

SIGURD. Saattaa olla.

KÅRE. Minä tiedän aikeesi Gunnar'in kanssa, mutta jos minun tahtoni tapahtuu, saapuu hän heikoilla aseilla kaksintaisteluun.

SIGURD. Rohkeaan toimeen olet ryhtynyt; ole varoillasi, talonpoika!

KÅRE (*huolettomalla naurulla*.) Se olkoon minun huoleni; jos tahdot tänä yönä taklata laivasi, näytämme me sinulle valkeata! — Eteenpäin, miehet, kas, tästä kulkee tie! (*kaikki oikealle, perälle*).

DAGNY. Sigurd, Sigurd, tuo pahanteko pitää sinun estää!

SIGURD (*kiireesti ovelle, huutaa sisään*). Nouse pöydästä, Örnulf; kosta Kåre-talonpojalle!

ÖRNULF. Kåre'lle, — missä hän on?

SIGURD. Hän on matkalla Gunnar'in kartanoon, polttamaan sekä talon että ihmiset!

ÖRNULF. Haha, — tehköön niin, siten kostaa hän Gunnar'ille ja Hjördis'ille minunkin puolestani; sitten koettelen Kåre'n voimia.

SIGURD. Ei, tuo on hyödytön tuuma; tänä yönä pitää sinun välttämättömästi kohdata Kåre'a, jos mielit masentaa häntä; sillä konnantyönsä tehtyään, pakenee hän tuntuille. Gunnar'in olen vaatinut kaksintaisteluun; hänestä voit olla vallan varma, ellen minä itse — no niin, yhdentekevä, — tän'yönä täytyy häntä vihollisiltaan varjella; pahoin olisi, jos Kåre'n-moinen konna veisi koston minulta!

ÖRNULF. Oikein puhuttu. Tän'yönä suojelen Thorolf'in surmaajaa; mutta huomenna pitää hänen kaatua!

SIGURD. Hänen tai *minun* — ole varma siitä!

ÖRNULF. Siis käykääte kostamaan puolesta Örnulf'in heimon! (*menee miehineen perältä oikealle*.)

SIGURD. Dagny, seuraa häntä; — *minun* täytyy jäädä tänne; sillä huhu kaksintaistelostamme kulkee jo kaikkialla kansassa, enkä minä saata kohdata Gunnar'ia ennenkuin aika on; mutta sinä, — hillitse, neuvo isääsi; käyttäiköön hän rehellisesti; Gunnar'in talossa on monta naista; vahinkoa ei saa tapahtua Hjördis'ille eikä muillekaan.

DAGNY. Niin, niin, minä seuraan isääni. Sinä ajattelet toki Hjördis'ia; kiitos siitä!

SIGURD. Mene, mene, Dagny!

DAGNY. Minä menen; mutta Hjördis'istä saamme olla huoletta: Hänellä on kultainen sota-asu kammiossaan, hän voipi kyllä itse puolustaida.

SIGURD. Sen uskon minäkin; mutta menehän tuki; johda isäsi intoa; suojele kaikkia ja Gunnar'in vaimoa!

DAGNY. Luota minuun. Jää hyvästi vähäksi aikaa! (*menee minne edellisetkin*).

SIGURD. Ensikerran, kasvin-veikkoni, olen minä aseetonna, vaaran sinua uhkaillessa (*kuultelee*). Huutoja, kalpojen kalsketta kuuluu; — ne ovat jo ennättäneet kartanoon (*aikoo astua näyttämön yli oikealle, pysähtyy, peräytyy hämmästyneenä*). Hjördis! Hän tulee tänne!

(HJÖRDIS; *puku: Lyhyt, tulipunainen hame, kultainen asu: Kypäri, pantsari, (kullatut) rautahihat, sääri-varut. Hiukset hajalla; selässä on hänellä viini, vyötäisillä pieni kilpi; kädessä jousi hiusjanteineen. — Tulee kiiresti, katselee jälkeensä, kuin peläten jotakin takaa-ajajaa, aivan lähelle Sigurd'ia, ottaa häntä käsivarresta, matalalla äänellä: Sigurd, Sigurd, näetkö tuota?*)

SIGURD. Mitä? Missä?

HJÖRDIS. Sutta *tuossa* aivan lähellä; se ei liiku; se tuijottaa minuun punaisin silmin! — Se on minun haltiani, Sigurd! Se on jo kolmesti näyttänyt mulle; se merkitsee, että minun tänä yönä ihan varmaan pitää kuolla!

SIGURD. Hjördis, Hjördis!

HJÖRDIS. Kas, nyt se vaipui maahan! Niin, niin, nyt sen tiedän varmaan.

SIGURD. Sinä olet sairas; tule, menkäämme sisään!

HJÖRDIS. En, minä odotan tässä; minun aikani on lyhyt!

SIGURD. Mitä on sinulle tapahtunut?

HJÖRDIS. Mitäkö on tapahtunut? En tiedä; mutta totta puhuit sinä tänään, sanoessasi Gunnar'in ja Dagny'n olevan välillämme; pois heistä ja pois elämästä — sitte pääsemme yhteen!

SIGURD. Mekö? Haa, sinä arvelet — —!

HJÖRDIS (*ylevästi*). Kodittomaksi jäin minä koko elinajakseni, kun sinä otit toisen puolisoskes. Pahasti teit sinä silloin! Kaikki voipi mies uhrata totisen ystävänsä eduksi, — kaikki, vaan ei toki naista, jota rakastaa; sillä jos hän sen tekee, katkaisee hän nornan salaiset langat, ja kahden henki on hukassa. Povessani kaikuu pettämätön ääni, joka vakuuttaa, että minä olen syntynyt jäykällä mielelläni innostuttamaan sinua vastusten kohdatessa, ja että sinä synnyit minulle puolisoiksi, jolla olisi kaikki avut, joita minä suurina ja ylevinä pidin; sillä, Sigurd, siitä olen aivan varma, — jos me olisimme yhdessä eläneet, olisit sinä ollut kuuluisampi ja minä onnellisempi kaikkia!

SIGURD. Hyödytön ompi tuo valitus nyt. Luuletko minun voivan odottaa hupaista elämää tulevaisuudessa? Joka päivä pitää mun olla Dagny'n seurassa ja teeskennellä rakkautta, joka sydäntäni painaa. Sitenhän toki täytyy olla; kohtaloani on mahdoton muuttaa enää.

HJÖRDIS (*kasvavalla hurjuudella*). Mutta sen *pitää* muuttuman! Me jätämme kumpainenkin tämän kurjan elämän! katsoppas tätä jännettä! Sen lennättämät nuolet tekevät puhdasta jälkeä; sillä minä olen laulanut kauniita loihtu-runoja sitä punoessani! (*paneet nuolen jännitetylle jouselle*). Kuuletko! Kuuletko huminata korkeudessa! Kuolleet ovat koti-retkellään; minä olen loihtinut ne tänne; — niiden seurassa matkustamme molemmat!

SIGURD (*peräytyen*). Hjördis, Hjördis, — minä pelkään sinua!

HJÖRDIS (*kuulematta sitä*). Nyt ei voi mikään voima kohtaloamme muuttaa! Oi, niin — niin onkin parempi, kuin että olisit nainut minut tässä elämässä; minä olisin emäntänäsi talossasi kutonut kangasta liinoista ja villoista sekä synnyttänyt sinulle jälkeisiä, — hyi, hyi!

SIGURD. Vaikene! Loihtukeinosi on voittanut sinut itsesi; se on myrkyttänyt sielusi! (*kauhistuen*). Haa, katso — katso! Gunnar'in talo, — se palaa!

HJÖRDIS. Palakoon, palakoon! Tähtelän sali on parempi kuin Gunnar'in hirsi-tupa!

SIGURD. Mutta Egil poikasi on vaarassa, — ne surmaavat hänet!

HJÖRDIS. Surmatkoot, — niin suoriutuu häpeäni samassa!

SIGURD. Ja Gunnar, — miehesi menettää henkensä!

HJÖRDIS. Siit' en huoli! Tän'yönä seuraan kotiini parempaa miestä! Niin, Sigurd, niin pitää tapahtuman; minä en löydä onnea tässä maassa — valkoinen jumala tulee pohjolaan päin; häntä en kohdata tahdo, vanhat eivät ole niin väkevät, kuin muinoin; — ne nukkuvat, ne ovat puoleksi haamuja vain; — niitä vastaan taistelemme! Pois tästä elämästä, Sigurd; minä asetan sinut taivahan valtaistuimelle, ja istun itse lähinnä sinua! (*Raju-ilma alkaa*). Kuule, kuule, seuramme saapuu! Näetkö mustia, kiittäviä hevosia, toinen minua, toinen sinua varten! (*heittää jousen poskelleen ja ampuu.*) Nyt ala viimeinen retkesi!

SIGURD. Hyvin sattui, Hjördis! (*kaatuu*).

HJÖRDIS (*riemuiten entäen hänen luokseen*). Sigurd, veljyeni, — nyt olemme toisiemme omat!

SIGURD. Nyt vähemmin, kuin koskaan ennen. Tässä eroaapi tiemme; sillä minä olen kristitty.

HJÖRDIS (*kauhistuen*). Sinäkö —! Haa, et — ethän!

SIGURD. Minä uskon valkoiseen jumalaan; Aedhelstan-kuningas on opettanut minun tuntemaan

hänet; — *Hänen* luokseen kohoapi sieluni nyt.

HJÖRDIS (*toivotonna*). Ja minä — (*pudottaa jousensa*). Voi, voi!

SIGURD. Raskas oli elämäni siitä saakka, kuin sinut sydämestäni riistin ja annoin Gunnar'ille. Kiitos, Hjördis; — nyt on mieleni kepeä ja vapaa! (*kuolee*).

HJÖRDIS (*hiljaa*). Kuollut! Siis olen varmaan sieluni kadottanut! (*rajuilma kiihtyy, Hjördis hurjana*). Ne tulevat! Minä olen ne tänne loihtinut! Vaan en, en; — min' en teitä seuraa; min! en lähde, kun ei Sigurd lähde kanssani! Ei auta; — ne näkevät minut; ne viittavat minua hymyillen, ne kannustavat hevoisiaan! (*entää perälle, vuoren reunalle*). Tuossa ne ovat, aivan pääni kohdalla; — en pääse heidän näkyvistään, en voi itseäni piiloittaa! — Ehkä kuitenkin — meren pohjassa! (*syöksyy näkymättömiin*).

(ÖRNULF, DAGNY, GUNNAR EGIL *käsivarrella*, SIGURD'IN ja ÖRNULF'IN MIEHIÄ *tulee vähän väliä perällä*).

ÖRNULF (*katsellen hautaa*). Levätkää nyt rauhassa; sillä teidän puolestanne on kylläksi kostettu!

DAGNY (*tulee*). Isä, isä, — pelko tappaa minut; — tämä verinen tapaus — ja rajuilma; — kuule, kuule!

GUNNAR (*Egil käsivarrella*). Suo rauhaa ja suojaa lapselleni!

ÖRNULF. Gunnar Herse!

GUNNAR. Niin, Örnulf, onhan taloni tuhkana ja mieheni Tuonelan tuvilla; minä olen vallassasi, tee minulle, mitä tahdot!

ÖRNULF. Sen saapi Sigurd päättää. Mutta nyt katon suojaan; täällä ulkona ei ole varmuutta!

DAGNY. Niin, sisään, sisään! (*menee pursi-majaa kohti, huomaa ruumiin ja huudahtaa*): Sigurd, puolisoni; — hän on surmattu! (*heittäikse hänen viereensä*).

ÖRNULF (*kiirein ruumiin luo*). Sigurd!

GUNNAR (*laskee Egil'in alas*). Sigurd surmattu!

DAGNY (*katselee toivotonna miehiin, jotka seisovat kuolleen ympärillä*). Ei, ei, se on mahdotonta; — hän elää vielä varmaankin! (*huomaa jousen*). Haa, mikä tuo! (*nousee*).

ÖRNULF, Tyttäreni, totta oli ensimmäinen lauseesi, — Sigurd on surmattu.

GUNNAR (*ajatus lensi hälle äkkiä mieleen*). Ja Hjördis! — Onko Hjördis ollut täällä?

DAGNY (*hiljaa, maltilla*). En tiedä; mutt' ainakin hänen jousensa on ollut täällä, sen tiedän.

GUNNAR. Niin, sitä aattelinkin!

DAGNY. Vait, vaiti! (*itseks.*). Niin katkerasti vihasi hän siis Sigurd'ia!

GUNNAR (*hilj.*). Surmannut hänet — yönä ennen taistelo-päiväämme; siis rakasti hän minua kuitenkin. (*Kaikki ovat jähmettyä kauhistuksesta; tuonelaisten-seurue kulkee sohisten ilmassa*).

EGIL (*peloissaan*). Isä! näetkö, näetkö?

GUNNAR. Mitä?

EGIL. Tuolla ylhäällä — katsos, noita mustia hevoisia — —!

GUNNAR. Pilvethän vain — —

ÖRNULF. Ei, se on kuolleiden koti-matkue.

EGIL (*huudahtaa*). Äiti on niiden seurassa!

DAGNY. Kaikki hyvyyden voimat!

GUNNAR. Mitä sanot, lapseni!

EGIL. Äiti! — Tuossa — aivan ensimmäisenä — tuon mustan hevoisen seljässä! Isä, isä! (*pyrkii kauhistuneena isänsä turviin; lyhyt äänettömyys; rajuilma herkeää, pilvet hajoavat, kuu heittää rauhoittavan valonsa maakunnan ylitse*).

GUNNAR (*hiljaa, katkerasti*). Nyt on Hjördis varmaanikin kuollut!

ÖRNULF. Niinpä lienee, Gunnar; — ja hänelle oli minun kostettava enemmän kuin sinulle. Kalliiksi kävi kohtaamisemme kummallekin meille; — tuoss'on käteni; rauhaa ja sovintoa!

GUNNAR. Kiitos, Örnulf! Ja laivoille nyt; minä seuraan teitä Islantiin!

ÖRNULF. Niin, Islantiin, ja kauvanpa muistellaan retkeilyämme:

Kauan kansan laulelmissa
Kuullaan retket sankareitten,
Iänkaiken Islannissa
Kuolo kaunis kaatuneitten!

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK HELGELANNIN SANKARIT: NÄYTELMÄ NELJÄSSÄ
NÄYTÖKSESSÄ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

**Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™
electronic works**

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by

the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.